

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ПРО ПРАВОТВОРЕННЯ

У НОМЕРІ:

- **МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО**

*У Україна та Європейська організація
з питань юстиції*

- **ПРАВОВІ ПИТАННЯ**

*У Конституційні проблеми
спеціального статусу
Державного бюро розслідувань в Україні*

- **СОЦІАЛЬНА СФЕРА**

У Нові тарифи на комунальні послуги

№ 13 (116) СЕРПЕНЬ 2016

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА

**ГРОМАДСЬКА ДУМКА
ПРО ПРАВОТВОРЕННЯ**

№ 13 (116) 2016

Інформаційно-аналітичний бюлетень
на базі оперативних матеріалів

Додаток до журналу
«УКРАЇНА: ПОДІЇ, ФАКТИ, КОМЕНТАРІ»

Засновники:

Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
Національна юридична бібліотека

Головний редактор

В. Горовий, д-р іст. наук, проф.,
заступник генерального директора НБУВ

Редакційна колегія:

Н. Іванова (відповідальна за випуск),
Ю. Половинчак, Т. Горенко, Т. Дубас, Л. Присяжна,
Ю. Калініна-Симончук

Заснований у 2011 році
Видається двічі на місяць

Передрук – тільки з дозволу редакції

З повнотекстовою версією видання можна
ознайомитись на сайті

Центру досліджень соціальних комунікацій
nbiu.gov.ua
сіаз.укр

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

Володимир Гройсман оголосив про початок
створення Офісу сприяння інвестиціям.....3

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

І. Беззуб

Україна та Європейська організація
з питань юстиції.....4

О. Бусол

Конституційні проблеми спеціального статусу
Державного бюро розслідувань в Україні.....8

О. Кривецький

Нові тарифи на комунальні послуги.....11

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА ПРОГНОЗИ

Огляд валютного ринку.....15

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА *.....22

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

Володимир Гройсман оголосив про початок створення Офісу сприяння інвестиціям

Під час засідання Кабінету Міністрів України Прем'єр-міністр Володимир Гройсман оголосив про початок реалізації його ініціативи щодо створення Офісу сприяння інвестиціям.

Офіс займатиметься розвитком інвестиційного потенціалу України, просуватиме країну в світі, займатиметься залученням топ-міжнародних інвесторів та супроводом їхніх інвестицій, зазначив Володимир Гройсман.

“Офіс, який ми створюємо, відповідає найкращому досвіду світових країн, у тому числі Америки. Така програма діє і сьогодні в Сполучених Штатах Америки. Ми вивчали досвід і Литви, і Польщі, і Грузії, і Чехії, і Німеччини, взяли найкраще і зараз будемо розпочинати саме цю роботу. Цілі наступні – ми маємо створити точку входу для залучення інвестицій. Тобто той, хто хоче інвестувати, або там, де ми бачимо потенційні можливості будь-якої країни, що вона готова інвестувати в Україну, ми маємо “за руку” привести ці інвестиції, ми маємо їх супроводити, створити нормальний клімат для того, щоб “під ключ” будь-яке виробництво, будь-який бізнес-проект був реалізований і реалізований був успішно. Для нас це надзвичайно важливо, – сказав Прем'єр-міністр під час засідання Кабінету Міністрів. – Нам потрібно, щоб ви не тільки інвестували, а щоб ваша інвестиція була успішною”, – підкреслив Голова Уряду, звертаючись до бізнесу.

Офіс сприяння інвестиціям буде створено до 1 вересня 2016 року як консультативно-дорадчий орган при Прем'єр-міністрі України. Також до 1 вересня на затвердження Уряду буде представлений директор Офісу.

Американський фонд Western NIS Enterprise Fund погодився надати організаційну та фінансову підтримку створенню Офісу, повідомив Володимир Гройсман.

Кабінет Міністрів у понеділок також схвалив запровадження посади Урядового уповноваженого з питань інвестицій, який буде координувати діяльність майбутнього Офісу та відповідати в Уряді за питання, пов'язані з супроводом інвестицій. Виконання обов'язків Урядового уповноваженого покладено на Першого заступника Міністра фінансів Оксану Маркарову, яка працює в Міністерстві з березня 2015 року, має ступінь магістра державних фінансів з Університету штату Індіана та 17-річний досвід роботи в інвестиційному секторі – як українському, так і міжнародному.

Офіс буде співпрацювати з Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством фінансів, Міністерством закордонних справ, торговельними представництвами, бізнес-омбудсменами – “з усіма інституціями, які задіяні в економічному житті нашої країни”, а також бізнес-асоціаціями, у тому числі міжнародними, такими як Американська Торговельна Палата, Європейська Бізнес Асоціація та посольствами, зазначив Володимир Гройсман.

За декілька місяців після початку роботи Уряд розгляне доцільність створення такого Офісу в областях спільно з обласними державними адміністраціями, муніципалітетами “для того, щоб пришвидшувати роботу з реальним сектором, інвестиційними проектами”, – зауважив Прем'єр-міністр. У цьому контексті Володимир Гройсман наголосив на важливості налагодження механізму співпраці з місцевою владою (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249233120&cat_id=244274130). – 2016. – 8.08).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

I. Беззуб, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ

Україна та Європейська організація з питань юстиції

В умовах глобалізації міжнародна злочинність в усьому світі давно вийшла за національні кордони. Гостра проблема протидії транснаціональній злочинності безпосередньо пов'язана як з новим поколінням викликів у вигляді міжнародного тероризму, так і з класичними їх різновидами, включаючи незаконну торгівлю наркотиками та зброєю, сексуальну експлуатацією жінок і дітей, а також із соціальними факторами – бідністю, деградацією громадських інститутів у деяких країнах тощо.

У сучасному світі поодинокі держави не зможуть впоратися з проблемою протидії транснаціональній злочинності. Боротьба з нею повинна вестися комплексно, у взаємозв'язку з іншими погрозами й у тісній співпраці різних держав.

З огляду на це, в країни-члени Європейського Союзу об'єднали зусилля та створили ряд спеціалізованих органів, діяльність яких направлена на підтримання правопорядку та сприяння роботі національних правоохоронних органів. До таких органів, зокрема, належать: Європейське поліцейське відомство (Європол), Європейська організація з питань юстиції (Євроюст), Європейська Агенція управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах ЄС (FRONTEX). Поряд із ними існує низка спеціалізованих допоміжних органів, серед яких Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркотичної залежності, Постійний комітет із питань оперативного співробітництва в сфері внутрішньої безпеки, Група експертів із питань торгівлі людьми, Європейська мережа попередження злочинності, Європейське бюро підтримки з питань притулку, Європейський офіс боротьби з шахрайством. Усі ці органи створювалися в різний час, виходячи з рівня інтеграційних процесів та досягнень в рамках ЄС, а також нагальних потреб його держав-учасниць.

Європейська організація з питань юстиції була створена в березні 2002 р. з метою підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів країн ЄС у сфері розслідування та судового переслідування особливо небезпечних міжнародних злочинів, насамперед організованої злочинності.

Безпосереднім поштовхом для прийняття рішення про створення спеціальної організації у складі прокурорів національних держав, суддів і офіцерів поліції – свого роду прообраз Європейської прокуратури – стали терористичні атаки на «вежі-близнюки» і Пентагон у США 11 вересня 2001 р.

Компетенція Євроюсту поширюється на такі види злочинів як тероризм, незаконний обіг наркотиків, торгівля приватними даними, злочинність у сфері інформаційних технологій, шахрайство й корупція, а також будь-яке кримінальне правопорушення, що зазіхає на фінансові інтереси ЄС; відмивання доходів від злочинної діяльності та участь у злочинній організації; екологічна злочинність та інші правопорушення, пов'язані із зазначеними видами злочинних дій.

Повноваження Євроюсту спрямовані на досягнення таких цілей: розвиток і покращення координації між компетентними органами держав-учасниць щодо дій із розслідування й кримінального переслідування на власних територіях, з урахуванням будь-якого запиту, що надійшов від компетентного органу однієї з них, а також будь-якої інформації, наданої компетентним органом на підставі розпоряджень, виданих відповідно до установчих договорів; зміцнення співробітництва між компетентними органами держав-учасниць, зокрема, шляхом сприяння виконанню запитів у сфері судової співпраці, в тому числі щодо документів, котрі потребують взаємного визнання; підтримання іншими способами зусиль компетентних органів

держав-учасниць для підвищення ефективності розслідувань та заходів із кримінального переслідування.

Окрему категорію відносин Євроюсту, яка є зовнішнім виміром її діяльності, становлять стосунки з третіми країнами та міжнародними організаціями чи їхніми органами, діяльність яких регулюється міжнародним публічним правом; іншими органами, створеними на основі двосторонніх та багатосторонніх договорів; Інтерполом.

Таке співробітництво базується на двосторонніх договорах щодо обміну інформацією та направленні до Євроюсту офіцерів зв'язку (порядок укладення цих договорів є аналогічним до порядку укладення договорів з інституціями та агенціями ЄС). Договір про обмін інформацією, що включає персональні дані, може бути укладений між Євроюстом та третьою державою чи міжнародною організацією лише за умови, що вони є сторонами Європейської конвенції із захисту особистих даних від 28 січня 1981 р. або після отримання висновку про належний рівень забезпечення ними захисту персональних даних. З метою спрощення судового співробітництва Євроюст може призначати зв'язкового суддю у третій державі (за згодою останньої).

Євроюст співпрацює з 24 країнами, що не є членами ЄС: Албанією, Аргентиною, Боснією і Герцеговиною, Єгиптом, Канадою, Республікою Македонією, Ісландією, Ізраїлем, Японією, Кореєю, Ліхтенштейном, Молдовою, Монголією, Чорногорією, Норвегією, Російською Федерацією, Сербією, Сінгапуром, Швейцарією, Таїландом, Туреччиною, Україною і США.

Окрім Європолу, Євроюст активно співпрацює з такими організаціями як Європейська судова мережа (European judicial network, EJN), Європейське бюро з боротьби з шахрайством (European Anti-fraud Office, OLAF), Європейська агенція з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-учасниць Європейського Союзу (Frontex) та Європейський поліцейський коледж (European Police College, CEPOL).

М. Конінкс, яка очолює Євроюст з 2012 р, вважає пріоритетами діяльності боротьбу з тероризмом, організованою злочинністю та кіберзлочинністю, а також проблему нелегальної імміграції.

Зокрема, Євроюст, як спеціалізований орган Євросоюзу щодо співпраці в розслідуванні транскордонних кримінальних справ та боротьби з організованою злочинністю, має намір домогтися для правоохоронних органів країн-членів ЄС дозволу прослуховувати розмови в мережі програм інтернет-телефонії, аналогічних «Skype». За словами представників агентства, це необхідно для того, щоб спостерігати за діяльністю радикально налаштованих громадян-вихідців із країн Близького Сходу.

Вони стверджують, що прослуховування не торкнеться «звичайних користувачів», а буде здійснюватися лише в разі проведення кримінальних розслідувань.

Намір Євроюсту вже підтримали правоохоронні органи Італії, стурбовані тим, що італійська мафія активно користується каналами інтернет-телефонії при плануванні і проведенні злочинних операцій.

Однак існує й інша точка зору. Раніше уповноважений із прав людини при Раді Європи Н. Муйжнієкс заявив про необхідність підвищення прозорості роботи спецслужб, у зв'язку з їхніми методами спостереження за громадянами. На його думку, жодна боротьба з тероризмом або інші загрози національній безпеці не можуть виправдати масового стеження за людьми. Подібні заходи можуть застосовуватися тільки в разі крайньої необхідності і пропорційно з цілями, відзначив він у своїй доповіді «Верховенство закону в Інтернеті».

За ініціативою Євроюсту в серпні 2014 р. була підписана угода про створення міжнародної спільної слідчої групи, яка веде кримінальне розслідування загибелі 298 пасажирів і членів екіпажу Boeing 777 авіакомпанії Malaysia Airlines, що виконував плановий рейс з Амстердама в Куала-Лумпур (трагедія сталася 17 липня 2014 р. на сході Донецької області України неподалік від міста Торез). Учасниками

групи є Нідерланди, Бельгія, Австралія, Україна, Малайзія і Євроюст.

Транснаціональний характер діяльності терористичних організацій робить необхідним узгодження базових позицій між державами, які при спільній прихильності принципам ліберальної демократії на практиці реалізують їх по-різному. Існує цілий ряд проблем, що призводять до зниження ефективності спільної контртерористичної діяльності. І головним чином це пов'язано зі слабкою співпрацею між державами-членами ЄС і спеціалізованими європейськими агентствами, такими як Європол і Євроюст. Перш за все, слід відзначити безсистемність в обміні інформації між спецслужбами та правоохоронними органами, в координації та участі в спільних розслідуваннях і операціях.

Євроюст стикається із серйозними проблемами, викликаними істотними відмінностями у правових системах країн-членів ЄС. Ці відмінності стосуються як кримінального права, так і кримінально-процесуальних норм. Так, в національних законодавствах досить суттєво відрізняються визначення дій, що потрапляють під поняття «тероризм», а також суворість покарання, передбаченого за участь у терористичній діяльності.

Наприклад, навіть через 15 років після терактів у Нью-Йорку Європа так і не спромоглася створити єдині органи з протидії глобальній загрози тероризму. Система безпеки Європи вразлива завдяки відмінностям у законодавствах і влаштуванні превентивних апаратів, пише Джанлука Ді Фео на сторінках італійської газети La Repubblica. Дійсно, потенційні терористи користуються різноманітністю антитерористичного законодавства 28 країн ЄС, вибираючи зручний притулок у Шенгенській зоні для вибору моменту атаки. За його словами, ні Європол, ні Євроюст не справляються із завданнями з боротьби з тероризмом через свою завантаженість.

У свою чергу представники підрозділу Європейської Комісії по боротьбі з тероризмом на слуханнях в Європейському Парламенті

закликали до об'єднання під егідою єдиної служби всіх існуючих в ЄС органів, які займаються забезпеченням внутрішньої безпеки. Під крилом цієї нової організації могли б працювати і Європейський поліцейський коледж (Серпол), і Європол, і Євроюст, і Фронтекс, а також здійснювалася б взаємодія в рамках постійного комітету з оперативного співробітництва в питаннях внутрішньої безпеки.

Для усунення порушень європейських норм у питаннях міграції Єврокомісія, крім Frontex, Європолу, європейського міграційного агентства, використовує й Євроюст.

У травні 2016 р. в Італії на підставі ордеру Агентства ЄС з координації юридичних питань були заарештовані громадяни Росії і Португалії, яких підозрюють у шпигунстві (європейський ордер на арешт (ЕАВ), що діє на території всіх держав-членів ЄС, передбачає екстрадицію підозрюваного протягом 90 днів з дня арешту або протягом 10 днів, якщо затриманий погоджується на екстрадицію).

Як активний учасник міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю Україна спрямовує значні зусилля на налагодження тіснішої й ефективнішої взаємодії з Європолом та Євроюстом: угода про стратегічне співробітництво між Україною та Європолом підписана 4 грудня 2009 р. під час саміту Україна–ЄС.

Укладання Угоди про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції є одним із критеріїв Плану дій щодо лібералізації Євросоюзом візового режиму і відповідає намірам України та ЄС розвивати відносини у сфері юстиції та внутрішніх справ. Переговори щодо Угоди ведуться з 2006 р.

Фактично, текст проекту був узгоджений ще в грудні 2011 р., однак його підписання затримувалося через невідповідність системи захисту персональних даних в Україні європейським стандартам. Позитивний висновок з цього питання було зроблено експертами Євроюсту тільки в грудні 2014 р., що дозволило сторонам розпочати підготовку проекту до підписання.

У лютому 2016 р. Європейський парламент схвалив підписання Угоди про співробітництво між Європейським підрозділом судової співпраці (Євроюстом) та Україною. 27 червня 2016 р. документ підписали Генеральний прокурор Ю. Луценко та глава Європейської організації з питань юстиції Мішель Конінкс.

Угода щодо співробітництва між Україною та Євроюстом спрямована на поглиблення співпраці у сфері юстиції з метою боротьби зі злочинністю, зокрема, з організованою злочинністю та тероризмом.

Очікується, що Угода створить правову основу для використання Україною можливостей Євроюсту та передбачає реальне підвищення ефективності компетентних органів України та ЄС у розслідуванні і переслідуванні тяжких злочинів транснаціонального характеру, зокрема тероризму, незаконного обігу наркотиків, торгівлі людьми, корупції, кіберзлочинності, відмивання коштів, шахрайства та інших злочинів, вчинених за участю транскордонних злочинних організацій.

Водночас Ю. Луценко зазначив, що «не слід мати ілюзії», що питання правової допомоги з європейськими партнерами вирішуватимуть надто швидко, але умови проведення міжнародних розслідувань, міжнародних переслідувань, затримань буде вдосконалено.

За його словами, є багато країн, які затягують з відповідями на запити України, що істотно знижує ефективність розслідування справ. Ю. Луценко також додав, що відтепер Україна і ЄС зможуть створювати спільні слідчі групи, оперативно обмінюватися інформацією, координувати свої дії.

Угода вступить в силу після виконання сторонами внутрішньодержавних процедур. В Україні цю угоду має ратифікувати парламент.

Деякі експерти вважають, що процес розвитку співробітництва в галузі кримінального судочинства в Європейському Союзі носить досить суперечливий характер, оскільки постійна поява нових бюрократичних структур створює нові проблеми як організаційного, так і юрисдикційного

характеру (наприклад, перспектива введення посади загальноєвропейського прокурора).

Однак, можна констатувати, що Євроюст відбулася як міжнародне правозастосовне агентство, яке виконує не тільки оперативні функції, а й функції з вироблення відповідної політики. Важливість і перспективність його роботи очевидні. В умовах, коли в рамках ЄС діють 28 національних правових систем, особливої актуальності набуває завдання координації зусиль правоохоронних органів. Судді і прокурори, які представляють держави-члени в Євроюсті, добре знають свої національні правові системи та мають достатні повноваження в своїх країнах, для того щоб дієво сприяти вирішенню проблем транскордонної злочинності.

Отож, у цілому напрацьований в рамках ЄС досвід боротьби з міжнародною злочинністю є унікальним і прогресивним, що дозволяє говорити про його широку значимість і застосовність не тільки в рамках Європейського Союзу, а й інших держав, в тому числі в Україні (*Стаття підготовлена з використанням інформації таких джерел: офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>); офіційне інтернет-представництво Президента України П. Порошенка (<http://www.president.gov.ua>); офіційний сайт МЗС України (<http://mfa.gov.ua/ua>); сайт Rus.Postimees.ee (<http://rus.postimees.ee/v2>); інформаційно-аналитический портал 365Info (<http://365info.kz>); сайт «Слово і Діло» (www.slovoidilo.ua); інтернет-проект КМ.RU (www.km.ru); інформаційний портал громади Тересва (<http://teresva.com.ua>); газета «Україна молода» (<http://www.umoloda.kiev.ua>); журнал Верховної Ради України «Віче» (<http://www.viche.info>); інформаційно-аналитический інтернет-журнал «Новая Эўропа» (<http://n-europe.eu>); сайт проекту Консолидація менеджмента контролю на границе (<http://www.undp.md/border/>); інтернет-издание Киев СМИ (<https://kievsmi.net>); сайт Радіо Свобода (<http://www.radiosvoboda.org>).*

О. Бусол, д.ю.н., с.н.с., старш. наук. співроб НЮБ НБУВ

Конституційні проблеми спеціального статусу Державного бюро розслідувань в Україні

Сьогодні проблеми реформування кримінальної юстиції в Україні, зокрема створення та досвіду функціонування державних інституцій, стоять дуже гостро.

Слід зазначити про проект Ради Європи «Підтримка кримінальної юстиції», який розпочався 2013 р., розрахований на 2, 5 роки та фінансувався урядом Данії. Цей проект передбачає надання європейськими експертами правової допомоги в розробці нових законів про Державне бюро розслідувань та прокуратуру, а також у подальшому впровадженні нового Кримінального процесуального кодексу України (КПК).

Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини в поданні до Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2014 року вказано на необхідність при розгляді питання про виконання Україною рішень Європейського суду зосередитись на проблемах ефективного розслідування, включаючи створення Державного бюро розслідування з огляду на велику кількість рішень Європейського суду щодо України, якими «констатовано не проведення ефективного розслідування».

Правозахисна організація Amnesty International також неодноразово закликала Україну пришвидшити створення бюро розслідувань для здійснення незалежного розслідування протиправних дій, вчинених працівниками правоохоронних органів.

Венеціанською комісією у висновку щодо проекту КПК України звернено увагу на необхідність забезпечення якнайшвидшого створення та функціонування ДБР для здійснення досудового розслідування усіх кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище

Ідучи на зустріч цим вимогам, 12 листопада 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Державне бюро

розслідувань» № 794-VII (далі – Закон), який 01 березня 2016 року набрав чинності.

Одразу після прийняття Закону, деякі експерти вказували на неконституційність певних його положень, зокрема обговорюється правомірність надання ДБР спеціального статусу. Дійсно, Конституція України не передбачає існування в державному механізмі органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, які виконували б відповідні функції за межами системи органів виконавчої влади. Крім того, до повноважень Верховної Ради України, відповідно до Конституції України не входить створення органів виконавчої влади.

При цьому, в межах конституційно визначеного статусу Кабінету Міністрів України його повноваження мають поширюватися на всі ланки системи органів виконавчої влади. Правовий статус центральних органів виконавчої влади та їх взаємовідносини з урядом повинні регулюватися законами, що визначають повноваження і порядок діяльності цих органів.

Виходить, що закріплення в Законі створення центрального органу виконавчої влади певним чином обмежує визначені Основним Законом у п. 9-1 ст. 116 повноваження Кабінету Міністрів України. Це підтверджує Конституційний суд України у Рішенні від 02 березня 1999 року № 2-рп/99, в якому зазначено, що законами можуть регулюватися питання, вирішення яких відповідно до Конституції України не належить до повноважень інших органів державної влади або органів місцевого самоврядування».

Також в Законі не враховано норм Законів України «Про Кабінет Міністрів України» та «Про центральні органи виконавчої влади», які є базовими законодавчими актами з питань створення і функціонування центральних органів виконавчої влади.

Значимо, що центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом є

недостатньо вивченою групою органів у цій системі, яка була виокремлена вперше в 1998 році на початку адміністративної реформи в Україні. Зокрема, для правової науки ще актуальними є питання щодо доцільності їх існування в системі центральних органів виконавчої влади, віднесення до неї певних органів, їх особливої компетенції, законодавчого забезпечення їх діяльності.

Проте, в Концепції адміністративної реформи в Україні (далі – Концепція), згідно з Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98 концептуально по-новому на той час проведено класифікацію підвідомчих Кабінету Міністрів України органів виконавчої влади – визначено групи органів, правове становище яких не однакове за суттєвими ознаками.

Згідно цієї класифікації, до I групи – центральні органи виконавчої влади віднесено міністерства; державні комітети та центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом.

Особливість центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом полягає, зокрема, в тому, що всі питання їх правового статусу та взаємовідносин з іншими органами мають вирішуватися шляхом прийняття законів, що визначають повноваження і порядок діяльності саме цих центральних органів виконавчої влади. Існування таких органів або вже передбачено Конституцією України (пункт 14 частини першої статті 106, пункт 22 частини першої статті 85), або може бути передбачено новими законами, що визначають повноваження та порядок діяльності цих органів. У звичайних (загальнорегулятивних) законах питання утворення і визначення конкретної організаційно-правової форми таких центральних органів виконавчої влади вирішуватися не можуть.

Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом було введено до системи органів виконавчої влади, поряд з міністерствами, державними комітетами (державними службами), також указом Президента України від 15 грудня 1999 р. № 1572 «Про систему центральних органів виконавчої влади». Саме положення цього

Указу дозволяли виокремити цю групу від інших центральних органів виконавчої влади. На відміну від вищезазначеної Концепції, в цьому Указі передбачалося, в порушення норм Конституції України, що центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом має особливі повноваження, визначені Конституцією України та законодавством України, а не законами. Це в подальшому призвело до утворення низки таких органів на підставі підзаконних правових актів та регулювання їх діяльності на підзаконному нормативно-правовому рівні.

Але, повертаючись до Закону України «Про державне бюро розслідувань», зауважимо, що у статті 1 Закону, який містить вичерпне визначення цього органу, про спеціальний статус органу не йдеться. У ст. 1 Закону ДБР визначено лише як «центральный орган виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність...».

Одночасно, чомусь не у першій статті Закону, як це зазначено у Законах України про інші центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом (Антимонопольний комітет України, Державний комітет телебачення та радіомовлення України, Фонд державного майна України, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національне агентство України з питань державної служби), а у п. 2 ч. 1 ст. 4 Закону незалежність Державного бюро розслідувань від незаконного втручання у його діяльність гарантується, серед іншого, спеціальним статусом Державного бюро розслідувань.

Отже, незрозуміло, чи надано Законом Державному бюро розслідувань спеціальний статус?

У контексті статті 17 Конституції України та ст. 1 Закону України «Про державне бюро розслідувань» слід розуміти, що ДБР все ж таки є державним правоохоронним органом без спеціального статусу.

Вчені, які проводили дослідження правової природи центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом і доцільності їх існування, зазначають, що законодавством

України не визначено чіткого критерію (критеріїв) віднесення органу державної влади до центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. По суті до цієї категорії державних органів у різні періоди включалися органи державної влади, які через особливості їх правової природи не можна було віднести до жодної з гілок влади (наприклад, Служба безпеки України, регуляторні комісії), конституційні органи державної влади, не віднесені Основним законом до органів виконавчої влади (Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України), а також класичні органи виконавчої влади, які в силу певних суб'єктивних причин прагнули вивести з-під прямого підпорядкування Уряду.

При цьому можна говорити про особливості саме першої категорії центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом.

До основних ознак центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом віднесено: особливу компетенцію, особливості взаємовідносин з вищим органом в системі органів виконавчої влади – Кабінетом Міністрів України, порядок утворення, реорганізації та ліквідації, а також призначення на посади та звільнення з посад керівників цих органів, відмінний від інших центральних органів виконавчої влади, взаємодії з іншими органами державної влади.

Основною відмінною ознакою зазначених центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом є їх особлива компетенція, для забезпечення належної реалізації якої такі центральні органи виконавчої влади і наділені всіма іншими особливими ознаками.

Міняйло Н. Є., на основі проведеного аналізу інституцій окремих держав (Польща, США, Хорватія, Італія, Великобританія, Нідерланди), предметом діяльності яких є запобігання організованим злочинності, робить висновок, що хоча попередження організованої злочинності у всіх розглянутих державах є прерогативою правоохоронних органів, проте в західноєвропейських державах набуває розповсюдження і нетрадиційний спосіб запобігання (запобіжна діяльність на

рівні громадськості), який в Україні поки що не набув поширення через недосконалий стан громадянського суспільства. Тому існує необхідність та доцільність запозичення досвіду зарубіжних держав із запобігання організованій злочинності в частині створення спеціальних інституцій на рівні правоохоронних органів. Вчений слушно вважає, що дані інституції повинні бути згруповані всередині одного державного органу, який буде не суто каральним, а вмістити в собі функції по запобіганню та скороченню масштабів організованої злочинності.

При цьому особливі ознаки центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом свідчать про перехідний характер зазначених органів, про їх тимчасове перебування в системі органів виконавчої влади та необхідність їх виведення за межі виконавчої гілки влади.

Центральні органи виконавчої влади, як зазначають вчені, є уразливими до політичного впливу, що призводить до частих змін їх організаційно-правових форм.

Зважаючи на статтю 17 Конституції України Державне бюро розслідувань має бути віднесено до державного правоохоронного органу, на який покладається запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, віднесених до його підслідності, відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.

Така, визначена в Законі України «Про державне бюро розслідувань», складна конструкція ДБР як «центрального органу виконавчої влади + орган з правоохоронними функціями + орган зі спеціальним статусом» може призвести до його неефективного функціонування та відсутності результатів у протидії злочинам, які віднесені до компетенції ДБР. Одночасно, така сама конструкція наділяє ДБР занадто широкими повноваженнями.

Загалом можна сказати, що ефективній діяльності ДБР можуть перешкоджати невизначеність його статусу, що може зокрема бути причиною дублювання його функцій і повноважень з іншими органами виконавчої влади.

Отже, підхід до створення ДБР, виходячи з Закону України «Про Державне бюро розслідувань» можна вважати правильним, але при цьому слід чітко визначитися, чи має створений орган статус спеціального? Як бачимо, чинний закон не дає однозначної відповіді на це питання. Якщо – має, то необхідні відповідні доповнення до Конституції України та закріплення спеціального статусу в ст. 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», яка дає визначення цьому

органу (*Матеріал підготовлено з використанням таких джерел: http://dt.ua/POLITICS/matios-vvazhaye-scho-zakon-pro-dbr-superechit-kpk-i-zagrozhuye-pravam-lyudini-201263_.html; http://zib.com.ua/ua/121330-derzhavne_byuro_rozsliduvan_krok_upered_chi_povernennya_do_n.html; http://newsradio.com.ua/2015_07_15/Stvorennja-bjuro-rozsl-duvan-Poroshenko-hoche-kontroljuvati-vladnu-el-tu-Maljar-3731/; *Міняйло Н.Є. Зарубіжний досвід запобігання організованої злочинності* (<http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/660/25.pdf>).*

О. Кривецький, голов. ред. НЮБ НБУВ

Нові тарифи на комунальні послуги

Влітку, коли зазвичай люди знемагають від неабиякої спеки, що цього літа в Україні б'є все нові рекорди, у багатьох українських громадян мороз йде по шкірі при згадці про нові тарифні підвищення комунальників. І це не дивно, адже з липня поточного року майже вдвічі зростуть тарифи на тепло та гарячу воду для населення – у середньому тариф на теплопостачання сягне майже 1300 грн (з ПДВ) за гікакалорію. А за місяць станеться ще одне підвищення – на 30-50 % стрибнуть тарифи на водопостачання та водовідведення. Але з настанням опалювального сезону «теплі» послуги може бути запропоновано далеко не всім споживачам, адже підготовку до зими практично зірвано через фінансовий крах підприємств тепло-комунальної енергетики (ТКЕ). Через борги за газ компанії «Нафтогаз України» (16,8 млрд. грн.) виконавчими службами заарештовано рахунки 104-х з 174-х підприємств, що працюють за ліцензіями Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у галузях енергетики та комунальних послуг.

«Підприємства не мають змоги придбати необхідні матеріали, вони працюють лише завдяки тому, що міські ради на сесіях виділяють їм кошти на підготовку до зими. Із водоканалами також проблеми, адже зросла вартість електроенергії. Ситуація непростя, але контрольована», – запевнив заступник

міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Е. Кругляк.

Схоже, що утриматися на плаву теплокомунальним підприємствам таки допоможуть місцеві органи влади – вони частково беруть на себе тягар, адже є власниками цих підприємств. Звісно, місцева влада не допустить, аби галузь захлинулася у вирі власних проблем, але про покращення послуг не варто навіть і мріяти. Проте цікаво, що вартість комунальних послуг звичайної трикімнатної квартири восени зрівняється з середнім доходом українця (приблизно 4,4 тис. грн). При цьому 50–60 % українців зможуть платити тільки тому, що отримуватимуть субсидії. До того ж, через різні причини, багато хто не може розраховувати на державну допомогу.

Склалася парадоксальна ситуація: вартість послуг зростає, а якість їх погіршується. І все тому, що тарифи лише індексують відповідно до зростання вартості газу – з травня уряд, усупереч чинному закону про ринок газу, встановив єдину ціну 6879 грн. (\$275) за тисячу кубометрів (з ПДВ) для промислових підприємств та побутових споживачів. Відповідно зросте й вартість теплопостачальних послуг. У структурі тарифу враховано витрати: на паливо – 85 %, на електроенергію – 5 %, на зарплату – 7 %. Решта 3 % коштів – це інші

витрати (з урахуванням інвестиційної складової плюс амортизація). Тобто, на покращення якості послуг коштів майже не залишилося, тоді як житлово-комунальна інфраструктура досягла межі зношеності. Водночас фінансові проблеми галузі набирають шалених обертів, тому експерти прогнозують, що опалювальний сезон – під загрозою зриву.

Уряд довго не реагував на стрімкий розвиток комунального колапсу, а, можливо, навіть штучно зволікав із вирішенням питання газових боргів галузі, що здебільшого множилися через заборгованість держави перед комунальниками. І лише після того, як проблема ТКЕ набула загрозливих масштабів, під тиском громадськості проблему нарешті помітили й в уряді, та вже залишилося обмаль часу на її розв'язання. Прем'єр-міністр В. Гройсман звернувся до парламенту: «Необхідно визначити, яким чином ми можемо врегулювати цю ситуацію. Дуже добре було б, якби парламент ухвалив необхідний закон щодо штрафів і пені, які були нараховані підприємствам теплокомунальної енергетики за борги за газ. Ми маємо вирішити цю проблему, яка накопичувалася не один день».

Боргові проблеми тепло-комунальних підприємств у розрахунках за газ призвели до тупикової ситуації у стосунках комунальників із монополістом «Нафтогаз України», за позовами якого й було заарештовано їхні рахунки. «Розпочнеться чи ні опалювальний сезон – залежить від того, чи буде розплатано борговий клубок: заборгованість підприємств ТКЕ за газ – 16,8 млрд грн», – говорить директор департаменту економіки систем життєзабезпечення Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіонбуду) Н. Хоцянівська. За її даними, протягом 2015 р. теплокомунальний сектор використав 6,6 млрд кубометрів газу вартістю 20,9 млрд грн, ціна якого була вдвічі менша, ніж тепер (з 1 травня). «Сьогодні немає реальної можливості підвищити тариф для того, щоб погасити борг за газ, спожитий у попередні роки. Джерела, які можуть слугувати проведенню розрахунків за спожитий газ – це й

різниця в тарифах, яка виникла у підприємств ТКЕ, і різниця в тарифах для населення в обсязі 1,7 млрд грн, а також 2,1 млрд грн боргу за різницю в тарифах бюджетних організацій та ще понад 2 млрд – борги бюджетних установ за пільгами і субсидіями. А головне, штрафні санкції, які нараховує «Нафтогаз» підприємствам ТКЕ через несвоєчасне проведення розрахунків», – зазначила вона. До речі, цю вакханалію міг би зупинити позивач, тобто НАК «Нафтогаз України», але компанія не ініціює припинення виконавчих проваджень. Треба зазначити, що до Комітету з питань будівництва, містобудування та житлово-комунального господарства вже звернулися компанії «Київенерго» та «Запоріжжятеплоенерго», повідомивши, що виконавча служба задля виконання судових рішень, які було ухвалено судами на користь «Нафтогазу України» щодо стягнення боргів, фактично забирає в підприємств гроші із зарплатних рахунків. Проте, досі не існує жодного дієвого правового механізму, аби зупинити цей процес.

Якщо проаналізувати реальну ситуацію в теплокомунальній енергетиці, стає очевидним, що розв'язати боргову проблему без прийняття відповідного закону навряд чи вдасться до настання опалювального сезону. Тому Міненерго розробив законопроект «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії», що передбачає запровадження комплексу заходів для забезпечення сталого функціонування підприємств ТКЕ та ТЕЦ. Метою цього законопроекту є поліпшення фінансового становища підприємств життєзабезпечення, запобігання їхньому банкрутству та підвищення рівня інвестиційної привабливості через впровадження механізмів врегулювання їх кредиторської заборгованості за спожиті енергоносії. «Ключова норма, яку закладено у цьому законопроекті – створення реєстру підприємств, що беруть участь у процедурі врегулювання заборгованості, – пояснює Хоцянівська. – З моменту включення підприємств до такого реєстру припиняються

виконання всіх виконавчих проваджень та знімається арешт із рахунків. Наступний етап – врегулювання заборгованості шляхом взаєморозрахунків через державний бюджет, погашення заборгованості з різниці в тарифах та штрафних санкцій, нарахованих «Нафтогазом».

Але, після детального розгляду цього документа у трьох парламентських комітетах, стало зрозуміло, що він ще не готовий, і, скоріш за все, його подадуть на розгляд до Верховної Ради лише восени.

І тут, нарешті, парламентарі «згадали» про законопроект №2706 «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення», що понад рік знаходився у стінах Верховної Ради, і на початку липня прийняли даний важливий Закон (243-ма голосами), що має стати тимчасовим заходом для врегулювання ситуації щодо банкрутства підприємств теплокомуненерго, аби вони мали змогу ввійти в опалювальний сезон, адже проблема з підготовкою до зими потребує нагального вирішення. Закон спрямовано на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, яким не відшкодовано різницю між затвердженим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво послуг або не здійснено фінансування витрат, пов'язаних із наданням пільг та житлових субсидій населенню, компенсації додаткових витрат на оплату комунальних послуг за умов підвищення цін і тарифів на послуги, та підвищення рівня поточних розрахунків за спожиті природний газ і електричну енергію. Документом встановлено мораторій на нарахування та стягнення із суб'єктів господарювання, зазначених у ст. 1 цього Закону, у тому числі боржників, заборгованість яких виникла в оплаті за теплову енергію, що закуповується теплопостачальними організаціями у теплогенеруючих підприємств, а також за обсяги закупленої питної води та послуги з водовідведення, неустойки

(штрафу, пені), внаслідок інших штрафних, фінансових санкцій, а також інфляційних нарахувань і процентів річних за невиконання чи неналежне виконання такими суб'єктами господарювання зобов'язань з оплати використаного природного газу та послуг з його транспортування та/або електричної енергії. Тобто, запровадження мораторію, має зупинити виконавчі провадження та заходи з примусового виконання рішень про стягнення заборгованості, а головне – зняти арешт з рахунків підприємств ТКЕ та призупинити інші вжиті державним виконавцем заходи примусового виконання рішень.

Ось що сказала одна з співавторів закону, заступник голови парламентського комітету з питань будівництва, містобудування та житлово-комунального господарства А. Бабак: «Цей документ є історично важливим, адже привернув увагу уряду, який взагалі не бачив теплокомунальну енергетику та водоканали в реформах енергетичного сектору, а також увагу МВФ, показавши, що є проблема розрахунків у комунальній сфері». За словами Бабака, треба визначити, за рахунок чого будуть частково списувати штрафні санкції, як здійснюватимуться розрахунки, протягом якого періоду має проводитися реструктуризація боргів. А для цього необхідно зупинити банкрутство підприємств теплокомуненерго, розробити механізм реструктуризації боргів, частково їх списавши, і лише після цього можна буде вживати заходи щодо стягнення заборгованості.

Цікаво, що цей закон повністю підтримує НАК «Нафтогаз України». Зокрема, член правління Департаменту податкового планування і регуляторної політики НАК «Нафтогаз України», академік Ю. Колбушкін позитивно оцінив цей документ: «Дійсно, цей крок дозволить розблокувати роботу підприємств, урегулювати заборгованість ТКЕ, і з урахуванням того, що з 1 липня вступають в дію нові тарифи, з'являться додаткові джерела для нормального існування галузі. Держава робить усе можливе, щоб збалансувати дохідну й видаткову фінансову базу теплокомунальних підприємств. Підкріплення з боку держави

– субсидії для неплатоспроможних, а інші споживачі мають платити за своїми рахунками. Цей закон дасть поштовх для нормального функціонування ТКЕ». Очікується, що Закон дозволить поліпшити фінансово-економічне положення суб'єктів господарювання і забезпечить умови для підвищення рівня поточних розрахунків за спожиті енергоносії.

Але далеко не всі експерти позитивно оцінюють запланований алгоритм виходу з фінансового колапсу. «Це лише півкроку вперед, тому що головна проблема тепловиків – це не основний борг, а нараховані штрафні санкції. Основний борг має джерела погашення – це різниця в тарифах, не компенсовані урядом пільги та субсидії, заборгованість бюджетних організацій та населення. А штрафні санкції не мають джерел погашення», – повідомила директор з правового забезпечення ПАТ «Київенерго» О. Ієвлева.

Згідно з чинним законодавством, підприємства ТКЕ не мають права виставляти штрафні санкції за борги ні населенню, ні урядові за несвоєчасне перерахування субсидій чи компенсацій різниці в тарифах (порівняно з економічно обґрунтованим рівнем). Тому немає джерела для погашення штрафних санкцій. «Прийнятий Закон не розв'язує повністю проблем галузі, проте накладає мораторій на штрафні санкції і пропонує їх списати, що є вельми важливим і найбільш бажаним для усіх ТКЕ», – зазначила вона.

Важко прогнозувати, як далі розгортатимуться події. Проте, прийнятий Закон частково розв'яже проблему – зніме арешти з рахунків підприємств, а це надзвичайно важливо зробити для розблокування підготовки до зими теплотрас та розподільчих пунктів. А тим часом Мінрегіонбуд допрацює свій документ і, ймовірно, восени подасть його до Ради.

«Щоб не отримати шквал неплатежів, не потрібно починати опалювальний сезон у середині жовтня, адже буде ще тепло, а система працюватиме не збалансовано, тому ціна гігакалорії буде втричі вищою, ніж передбачено в тарифі. А населення заплатить

за затвердженими тарифами, унаслідок чого знову зростуть борги перед «Нафтогазом», – закликав Ю.Войтович, директор департаменту енергоефективності та енергозбереження НАК «Нафтогаз України».

«Даний закон частково розв'яже проблему, але потім борги знову наростатимуть. Просто в бюджеті немає коштів. Далі – реструктуризація боргів підприємств ТКЕ на 5 років, а чи є джерело для погашення цих боргів у підприємств? Немає! За 25 років незалежності практично нічого не вкладалося в модернізацію теплокомунальних підприємств», – заявив колишній член НКРЕ, віце-президент Асоціації «Укртеплокомуненерго» С. Дунайло. На його думку, починати треба зі зміни системи затвердження тарифів, потрібно відмовлятися від системи «затрати-плюс» і переходити на заохочувальне тарифоутворення, яке передбачає стимули для підприємств ТКЕ – без погіршення якості послуг економити кошти, які потім спрямовувати на погашення основного боргу перед «Нафтогазом України».

«Але найбільше нові тарифи вдарять по тих категоріях населення, які не матимуть права на субсидії, так званому середньому класу – ці люди в результаті стануть реально бідними», – каже директор Інституту демографії і соціальних досліджень Е. Лібанова. Одним з виходів, на її думку, могла б стати суттєва диференціація тарифів за обсягами споживання. Науковці радять державі формувати таку політику доходів, за якої працююче населення не потрапляло би до категорії нужденних, і паралельно впроваджувати заходи з енергозбереження на всіх рівнях.

Цілком очевидно, що це потрібно робити, але сьогодні галузь потребує термінових «протипожежних заходів» яким і має стати прийнятий Закон, аби пересічним громадянам не довелося зимувати в холодних квартирах (*Матеріал підготовлено з використанням таких джерел: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54893; <http://kyivenergo.ua>; http://www.bbc.com/ukrainian/business/2016/06/160622_1_july_utility_tariffs_az.*

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА ПРОГНОЗИ

Огляд валютного ринку

Обзор валютного рынка в Украине за июль 2016 года

Евро

Индекс американского доллара по итогам июля вырос на 0,5%. С одной стороны, глобальные риски способствуют бегству капитала в активы тихой гавани и спросу на доллар, однако с другой стороны ФРС не спешит с ужесточением денежно-кредитной политики, что сдерживает укрепление валюты.

Как отмечают аналитики FOREX CLUB в Украине, инвесторы продолжают находиться в неопределенности после неожиданного решения Великобритании выйти из состава ЕС. И хотя есть понимание, что этот процесс будет затяжным, и на начальном этапе даже были активные попытки переголосовать, риски, которые сформировало событие, достаточно высоки. И эти опасения уже начинают просачиваться

в макроэкономическую статистику региона, в частности, в деловые ожидания и оптимизм Германии, Франции и Великобритании, указывая на их резкое ухудшение. ЕЦБ при этом занимает выжидательную позицию. Доллар США также сопротивляется высокому спросу, поскольку его укрепление ослабляет американский экспорт, и бьет по прибылям компаний. Кроме того, в конце месяца были опубликованы данные по экономике США, которая показала рост на 1,2% во втором квартале, при ожидании 2,6%. По итогам июля пара евро/доллар повысилась на 0,6% до уровня 1,1174.

Курс продажи безналичного евро в Украине в июле сохранился на уровне 27,58 грн., наличного – снизился на 0,2% до 27,71 грн.

Доллар США

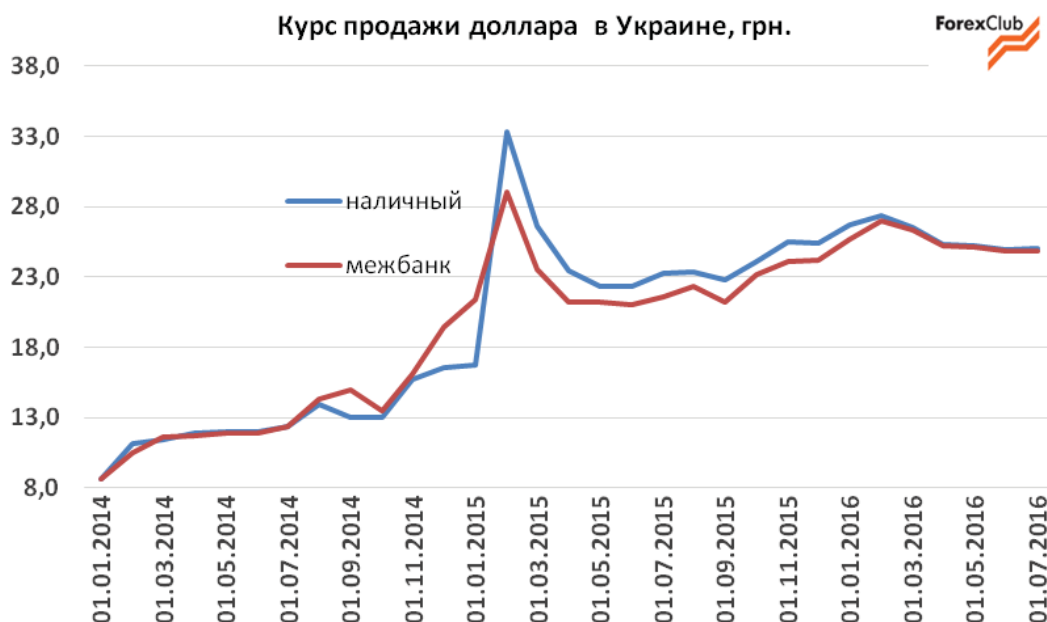
Гривна в июле оказалась стабильной. Снижение деловой активности в летний период, а также низкий спрос на заграничные туры со стороны населения, снижают спрос на наличную валюту.

Вместе с тем, основной приток валюты на рынок формируют аграрные компании, которые активно наращивают экспорт зерна. Так, по итогам маркетингового года 2015/2016 экспорт зерна составил 39,5 млн. тонн, что выше на 13,5% предыдущего сезона. С начала июля, по оценкам Минагрополитики, было экспортировано более 1,6 млн. тонн зерна. Однако если в начале месяца экспорт через морские порты был высоким, то к концу месяца он сократился. И если такая тенденция сохранится, то приток валюты в страну снизится. Кроме того, опасение вызывает сокращение производства в горно-металлургическом комплексе в июне почти на 12% по сравнению с маем. И хотя в июле показатели восстановились, ситуация в секторе остается напряженной, что также ограничивает будущие валютные поступления.

Стабильность валютного рынка, контроль за банками и сокращение инфляции позволили НБУ в конце месяца снизить учетную ставку с 16,5% до 15,5% и смягчить валютные ограничения. В частности, увеличены предельные сроки расчетов по экспортно-импортным контрактам с 90 до 120 дней, а также повышен лимит расчетов до 1 млн. долларов, свыше которых платежи по импортным контрактам могут осуществляться только с применением аккредитивной формы расчетов. В то же время, повышение лимитов на покупку валюты в июне не оказало влияния на рынок.

Несмотря на стабильность межбанка, на наличном рынке во второй половине июля гривна оказалась под давлением на фоне смещения ожиданий по получению кредита МВФ, ухудшения внешнеэкономической и производственной статистики, срыва приватизации, заявления о готовности введения военного положения на отдельных территориях страны.

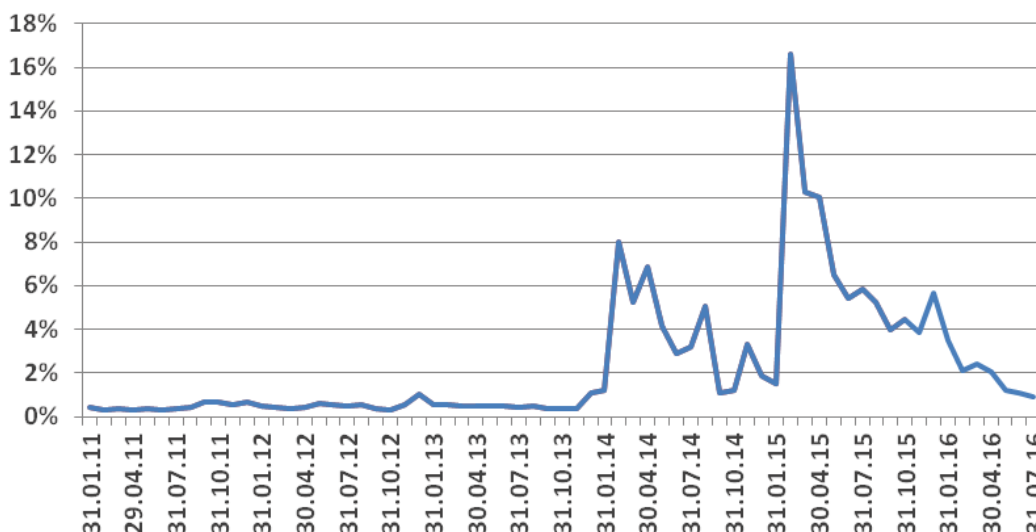
Курс продажи безналичного доллара США в Украине по итогам июля снизился на 0,1% до 24,82 грн., наличного – вырос на 0,3% до 24,98 грн.

Средний размер спреда по наличным операциям с долларом США в июле сократился до минимума с начала 2014 года – 0,7%.

Стабилизация наличного спроса и ограничение спекуляций способствуют схождению наличного и безналичного курсов.

Средний спред по операциям с наличным долларом США

Российский рубль

Курс продажи безналичного рубля в Украине в июле снизился на 3,9% до 0,371 грн., наличного – на 1,6 % до 0,383 грн. По отношению к доллару США российская валюта подешевела на 3,3% до 65,89 руб. за доллар. Наибольшее давление на рубль оказал обвал цен на нефть

на мировых рынках. После формирования в первый день месяца ценового пика на Brent на уровне 50 долларов за баррель, котировки снижались на опасениях разбалансировки рынка и его избытка на фоне сокращения потребления Европой.

Курс продажи наличного российского рубля, грн.

Прогноз валютного рынка в Украине на август 2016 года

Валютный рынок в августе будет испытывать давление на фоне ожиданий сокращения предложения валюты и роста спроса вследствие закупки энергоресурсов, повышения девальвационных ожиданий населения на осень.

После периода относительного затишья и сбалансированного валютного рынка, возобновляются риски для снижения гривны. Во-первых, смещение решения по кредиту МВФ на осень. Во-вторых, страна подходит к периоду активной подготовки к отопительному сезону, что требует закачки газа в ПГХ и формирование складов угля у ТЭС. Это критический импорт, который вымывает валюту из страны. В-третьих, внешнеторговый баланс Украины остается негативным. Согласно данным НБУ, по итогам 6 месяцев 2016 года отрицательное сальдо выросло на 23,5% до 1,95 млрд. долларов, при этом темпы падения экспорта опережают темпы падения импорта – 11,9% против 9,9% соответственно. Сдерживающим фактором для экспорта выступают введенные РФ с 1 июля ограничения на транзит и встречные на это ограничения Украины. В-четвертых, сохраняется риск влияния на сырьевые рынки событий в Великобритании и торможения потребления в Европе. Новыми зонами сокращения деловой активности становятся Турция (попытка военного переворота, смена вектора развития) и Египет (пытается получить 12 млрд. долларов кредитов от МВФ), а данные направления достаточно весомы в структуре украинского экспорта.

«Срыв приватизации ОПЗ в июле фактически указал на вероятный срыв приватизации других объектов в текущем году, и, соответственно, на падение плановых бюджетных поступлений. К тому же, давление на гривну будут оказывать накопленные девальвационные ожидания населения, политические риски, эскалация конфликта на Донбассе», – отмечает Андрей Шевчишин, ведущий эксперт информационно-аналитического центра FOREX CLUB в Украине.

Однако, за последние четыре месяца НБУ выкупил значительные объемы валюты, которые может направлять на покрытие нежелательных колебаний или дефицита платежного баланса. Сдерживать спрос будет низкая гривневая ликвидность у населения. Вместе с тем, согласно официальным данным, заработная плата в Украине в июне 2016 года выросла на 24,1% по отношению к аналогичному периоду прошлого года, а значит – ситуация может измениться, особенно, если тарифы для населения не будут повышены.

Доллар США

Курс безналичного доллара США в базовом сценарии в августе может составить 24,75–25,55 грн, наличного – 24,9–25,55 грн. При условии удержания курса выше отметки 25,50 грн. за доллар несколько дней, возрастает вероятность расширения торгового диапазона до 26 грн. за доллар. Такой сценарий возможен при ухудшении ситуации на экспортных направлениях, подтверждения остановки экономического восстановления и усиления рисков перевыборов в стране.

Евро

Диапазон колебания евро на международном рынке в августе, по оценкам аналитиков FOREX CLUB в Украине, может составить 1,06–1,13. Евровалюта будет находиться под давлением в связи с выходом Великобритании из состава ЕС. Средний курс продажи наличного евро в Украине, исходя из базового сценария, может колебаться в диапазоне 27–28 грн.

Российский рубль

Диапазон колебания курса продажи наличного рубля в августе может составить 0,35–0,37 грн. Российская валюта продолжит находиться под влиянием цен на нефть. Если цены продолжат падать, то удержать позиции рублю не удастся, и он будет искать равновесия в районе 70 руб. за доллар.

Спрос на валюту в Украине будет расти, а предложение падать

Реальный спрос на иностранную валюту ближайшие два месяца продолжит повышаться на фоне высоких девальвационных ожиданий населения. Такое мнение выразил Андрей Шевчишин, ведущий эксперт информационно-аналитического центра FOREX CLUB в Украине.

Спрос на валюту на фоне высоких ожиданий начинает подпитывать сам себя. Для того, чтобы уберечь сбережения от инфляции, и избежать рисков, связанных с банковскими вложениями, на рынке формируется дополнительный интерес к иностранной валюте.

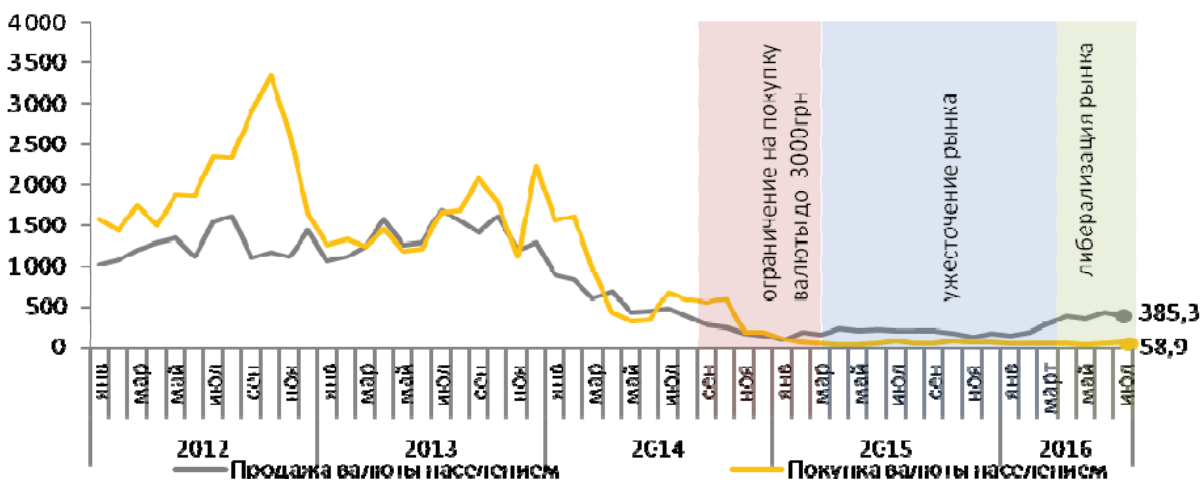
«Риски для гривны формируются в связи с отсутствием сотрудничества Украины с МФВ, переходом к периоду закупки энергоносителей на отопительный сезон, сокращением экспорта, социальными и политическими опасениями, рисками активизации боевых действий на Донбассе. Кроме того, низкий курс доллара США начинает вызывать спекулятивный интерес в ожидании повышения к установленным в бюджете ориентирам 27,2 грн. за доллар. Только обменная операция может принести более 9% дохода в перспективе четырех месяцев, что существенно выше дохода от депозита в гривне», – отмечает эксперт.

Сдерживать спрос будет низкая гривневая ликвидность у населения. Однако, потенциальный ресурс есть у аграриев от растущего экспорта зерна, который может быть направлен на покупку валюты для формирования сбережений. Кроме того, рост зарплат и отмена ограничений на снятие средств по гривневым депозитам (если доступно досрочное снятие или короткие депозиты) может подпитывать спрос, в случае девальвационного ажиотажа.

В то же время, предложение валюты на рынке может быть низким, что будет связано с ожиданиями ослабления гривны и удерживанием валюты. Усилить нехватку валюты на рынке будут фундаментальные факторы, такие как торговое эмбарго со стороны РФ и ограничение транзита, слабость экономического восстановления, сокращение притока валюты со стороны граждан, работающих за рубежом, вымывание валюты критическим импортом.

По официальным данным, спрос на иностранную валюту в июле 2016 года вырос: население через банки приобрело валюты на 32,4% больше, чем в июне, тогда как продажи упали на 9,4%. Июль стал вторым подряд месяцем роста спроса на валюту.

Наличные валютные операции через банки в Украине, млн. долл.

Смена геополитического вектора Турции может надавить на экономику Украины

Смена внешнеполитического вектора Турции может сдерживать ВВП Украины на 0,1-0,2% ближайшие полгода. А запуск альтернативных газопроводов в обход Украины грозит потерей в перспективе более 5% ВВП. Такое мнение выразил Андрей Шевчишин, ведущий эксперт информационно-аналитического центра FOREX CLUB в Украине.

Возобновление политических и экономических отношений между Турцией и Россией может ослабить позиции Украины на турецких рынках, сократить предложение агропродуктов на украинском рынке, а в случае создания РФ альтернативных трубопроводов снизить или приостановить транзит газа через Украину.

На долю Турции приходится 6-7% экспорта украинских товаров. За 5 месяцев 2016 года из Украины в Турцию было экспортировано 6,1% товаров, а в докризисном 2007 году – 7,4%. При этом, ключевыми направлениями украинского экспорта является продукция черной металлургии – более 50%, а также агропродукция и продукция пищепрома – 25%. Торговое сальдо с Турцией остается устойчиво положительным, но имеет тенденцию к снижению.

«Очевидно, что в основных сегментах экспорта формируется высокая конкуренция, особенно в металлургической промышленности. В случае активизации сотрудничества РФ и Турции, можно ожидать, что Турция переориентируется на российскую металлопродукцию. Даже если брать за основу текущую тенденцию сокращения экспорта в Турцию на уровне 10-13%, по итогам года оно

может составить 18,1%. Таким образом, в зоне риска – 25-40 млн. долларов и без того слабого экспорта», – отмечает эксперт.

В свою очередь, ключевым товаром турецкого импорта в Украину остается агропродукция – около 36% от всего импорта из Турции. В период отказа РФ от турецких товаров, часть продукции начала активно заходить на украинский рынок, сбивая, таким образом, цены. Сейчас, в случае снижения предложения на украинском рынке из-за возобновления их поставок на российский рынок, можно ожидать повышения цен на 3-5% на некоторые виды турецких овощей и фруктов.

По мнению эксперта, наиболее опасным в перспективе для экономики Украины может стать формирование альтернативных веток газопровода из РФ в Европу. В случае запуска газопроводов «Турецкий поток» или «Северный поток-2», экономические потери Украины могут составить более 5% от ВВП, или 5-6 млрд. долларов после 2019 года, по завершению текущего газового контракта между Украиной и РФ.

«Такие потери вынуждают Украину активизировать проекты по повышению энергоэффективности экономики, расширять альтернативный импорт поставок газа, наращивать собственную добычу. Уберечься от экономического влияния возможной смены турецкого вектора будет тяжело, что связано и без того с тяжелым продвижением украинских товаров на ближневосточных и европейских рынках», – резюмирует Андрей Шевчишин.

Нестабильность в мире создает бум на золото

Стоимость золота может повыситься более чем на 40% в ближайшие несколько лет на фоне растущих экономических потрясений и геополитической нестабильности в мире, прогнозируют аналитики FOREX CLUB в Украине.

Золото может стать одним из самых привлекательных инструментов не только для сбережений, но и для инвестирования при реализации глобальных рисков, новой экономической рецессии, и ответных на это мер центральных банков в виде количественного смягчения. В перспективе 3-5 лет цена драгоценного металла может достигнуть 1700-1900 долларов за тройскую унцию, что на 30-45% выше текущих уровней.

Приток средств в фонды, инвестирующие в золото, активно растет, и за последние три месяца инвестиции увеличились на 13,3 млрд. долларов (8%), а с начала 2016 года – на более чем 27 млрд. долларов (17,5%). И это без учета диверсифицированных фондов, которые также активно присутствуют на рынке, но для которых золото не является главным инструментом.

«Для украинцев покупка золота может стать защитой от девальвационных рисков, так как доход будет составлять не только разницу в стоимости золота на мировых рынках, но и в разницу стоимости гривны по отношению к доллару США. Однако, необходимо также учитывать разницу в цене покупки и продажи золота в Украине, которая может достигать 20%. Поэтому привлекательной будет покупка с ориентиром больше двух лет», – прогнозирует Андрей Шевчишин, ведущий эксперт информационно-аналитического центра FOREX CLUB в Украине.

После достижения пиковых уровней 1370 долларов за тройскую унцию в первой декаде июля цена золота откатилась вниз к отметке 1310 долларов за тройскую унцию. Золото выглядело несколько перекупленным, и некоторые инвесторы начали продавать металл, переключаясь на более динамичные рынки акций и облигаций.

После Brexit рынки заложили много негатива в свои ожидания. В настоящий момент опасения несколько утихли, поскольку процесс выхода Великобритании из состава ЕС займет много времени, и центробанки готовы предпринять необходимые меры. Ожидается, что в ближайшее время свои ставки понизят Резервные банки Австралии и Новой Зеландии. На аналогичные меры вынужден пойти и Банк Англии уже в августе. Однако, риски не исчезли. Поэтому спрос на драгоценный металл начинает восстанавливаться, тем более что на рынке все еще сохраняется дефицит и, учитывая прогнозы по сокращению добычи на 5%, тенденция может продолжиться, что будет подталкивать цены на металл вверх.

«Ожидать сильного отката золота не стоит, несмотря на снижение опасений в отношении Brexit. Впереди – неопределенность по ставке ФРС, выборы в США в сентябре, нестабильный экономический рост в Китае, рецессия экономики Японии. Все попытки центральных банков простимулировать рост количественным смягчением, вливанием средств в экономику отрицательными ставками пока не дают ожидаемых результатов. И на этом фоне золото остается некой стабильностью для того, чтобы уберечь свои средства от этих неопределенностей», – отмечает эксперт.

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА *

Блог на сайті “Обозреватель”

Про автора: Андреас Умланд, старший научный сотрудник Института евро-атлантического сотрудничества в Киеве

Реформа финансирования партий и украинская олигархия

В июле 2016 года Украина начала внедрять государственное финансирование политических партий, надеясь, что эта реформа создаст более прозрачное, равное и демократическое игровое поле для украинских политиков и их организаций. Для этого в октябре 2015 года украинский парламент, Верховная Рада, принял закон “О внесении некоторых изменений в законодательство Украины в связи с предотвращением и противодействием политической коррупции”. Следует отметить, что в первоначальном варианте проекта, из которого вышел принятый закон, предусматривалось государственное финансирование политическим партиям, которые получили более 3% на последних парламентских выборах 2014 года. Это правило сыграло бы в пользу некоторых небольших, но все же существенных партий, которые не попали в парламент два года назад; некоторые из них, к примеру, “Гражданская позиция” Анатолия Грищенко.

Тем не менее, этот проект был изменен либо в результате давления со стороны Администрации президента, либо в связи с манипуляциями внутри парламента. Таким образом, в принятом в конце концов законе было введено переходное правило на следующие три года, до очередных парламентских выборов. Ныне действующий закон предусматривает, что только партии, которые прошли в Верховную Раду на национальных выборах октября 2014 года, то есть преодолевшие порог в 5%, будут с 1 июля 2016 года получать государственное финансирование. Эти партии будут получать финансирование из государственного бюджета Украины в

соответствии с формулой: минимальная заработная плата x 2% x полученные голоса, пишет Андреас Умланд для nv.ua.

Благодаря новому закону, к примеру, партия бывшего премьер-министра Арсения Яценюка Народный фронт, которая взяла более 20% голосов в 2014 году, в настоящее время получает 84 970 457 млн грн (примерно €3 млн) финансирования. Это несмотря на то, что Народный фронт пока не состоялся как партия, получает около 2% в опросах общественного мнения, а Яценюк был вынужден уйти из правительства весной. Президентская партия БПП также упала в опросах до однозначных чисел. Поскольку во время выборов 2014 года она несколько отстала от Народного фронта, БПП получит немного меньше, чем партия Яценюка, а именно 83 738 022 грн. Еще одной относительно новой партией в 2014 году была Самопоміч, которая менее сфокусирована на фигуру своего лидера, чем БПП или Народный фронт. Она получила 11% процентов голосов, и, таким образом, право на 42 125 0141 грн. Упомянутая “Гражданская позиция”, которая получила чуть более 3%, – после внесения поправок в проект закона – останется без какого-либо государственного финансирования на ближайшие годы.

Версия закона, которая вступила в силу, теперь определяет, что партии, которые получают больше 2% на следующих общенациональных выборах, на данный момент запланированных на 2019 год, получают право на государственное финансирование на следующий парламентский срок. Условием частичной компенсации расходов на проведение избирательной кампании также сделано получение как минимум 2% голосов в рамках пропорционального голосования. Только партии, которые получили больше 2% голосов, в 2019 году смогут получить оба вида государственной поддержки (уставное

---

* Збережено стиль і граматику оригіналу

финансирование и компенсация расходов на избирательную кампанию).

Согласно критикам, новый закон сейчас оказывает эффект, противоположный желанному – поддержке демократической политической конкуренции, без помощи олигархов. Вместо этого партии-проекты, которые прошли в нынешний парламент благодаря временной популярности своих лидеров и большим притокам денег от частных спонсоров, получают деньги налогоплательщиков.

Это отличается от сегодняшнего положения не- или менее олигархических организаций, таких как “Гражданская позиция”, “Сила людей” и Демальянс. У этих более явно ориентированных на реформы партий есть потенциал превратиться в серьезных противников старой политической элиты, но в ближайшем будущем они не получат уставного финансирования. Вместо этого государственные средства будут выплачиваться политическим проектам старого типа – в первую очередь БПП, Народному фронту и Оппозиционному блоку, которые на данный момент доминируют в парламенте. Хотя для них недостаток денег никогда не был (и, возможно, не будет) проблемой, так как их поддерживают олигархи.

Возможным же новичкам в системе государственного финансирования нужно будет получить более 2% поддержки в 2019 году (или на возможных досрочных выборах), чтобы иметь право на компенсацию расходов на проведение избирательной кампании. Максимальная сумма, которую партия может получить в качестве компенсации расходов, составляет 100 000 минимальных зарплат – на данный момент это 145 000 000 гривен или около € 5,3 млн. Если они наберут более 2% на следующих парламентских выборах, то также получат доступ к уставному финансированию.

Тем не менее, сначала им придется обеспечить необходимую минимальную поддержку без какой-либо финансовой помощи и конкурировать с нынешними парламентскими партиями, уже получающими

государственное финансирование с 1 июля 2016 года. Только если им удастся взять этот барьер в 2019 году, они будут иметь реальный шанс создать устойчивую партию и хорошо подготовиться к следующим очередным парламентским выборам, в настоящее время запланированным на 2024 год. Видимо, поправки к изначально более либеральному закону были сделаны членами старых политических элит, которые хотят удержать конкурентов – по крайней мере, пока (<http://obozrevatel.com/blogs/08746-reforma-finansirovaniya-partij-i-ukrainskaya-oligarhiya.htm>). – 2016. – 20.07).

***

Блог на сайті “Обозреватель”

Про автора: Антон Бойко, Адвокат

Новые правила прописки для украинцев: что нужно знать

В рамках расширения полномочий органов местного самоуправления и оптимизации предоставления административных услуг в Украине изменился порядок регистрации места проживания. Некоторые парламентарии и аналитики подают эти изменения под соусом с названием реформа. Так ли это? Действительно ли мы осуществили реформу регистрации места проживания украинцев? Стали ли мы ближе к цивилизованному миру по осуществлению аналогичной административной процедуры? Попробуем сейчас вместе разобраться, – пишет Антон Бойко для ТСН.ua.

Сапреля этого года вступили в силу изменения в Закон Украины “О свободе передвижения и свободный выбор местожительства в Украине”, которым парламентарии изменили процедуру регистрации места жительства.

Отныне гражданин Украины, а также иностранец или лицо без гражданства, которые постоянно или временно проживают в Украине, обязаны зарегистрировать свое новое место проживания на протяжении тридцати календарных дней после снятия с регистрации предыдущего места жительства. Родители должны зарегистрировать место проживания новорожденного ребенка на протяжении первых

трех месяцев от дня регистрации рождения. Регистрация места проживания новорожденных может также осуществляться через органы соцзащиты и ЗАГСы. Раньше срок регистрации для всех категорий составлял десять дней и только через органы миграционной службы.

Регистрация места проживания теперь будет осуществляться одновременно со снятием с предыдущего места жительства. То есть сниматься с регистрации или, по-простому выписываться, для новой регистрации не нужно, все можно сделать в рамках одной процедуры. Действовать можно самому или через доверенное лицо. Ранее же, нужно было сначала сняться с регистрации, и только после получения талона о снятии с регистрации на руки, подавать документы в новом месте. А если расстояние между старым жильем и новым было существенным, то это превращалось в проблему. Теперь орган регистрации самостоятельно уведомляет орган регистрации предыдущего места проживания – и то очень удобно.

Рассмотрим перечень документов, который необходимо теперь подавать для такой процедуры. С целью регистрации лицо или его представитель подает в орган регистрации через центр предоставления административных услуг, следующие документы:

- письменное заявление о регистрации (и о снятии с регистрации предыдущего места, если необходимо две процедуры провести);
- документ, в какой вносятся ведомости о месте жительства (паспорт, документ о пребывании в Украине, иные документы). Если ребенок не достиг шестнадцатилетнего возраста, подается свидетельство о рождении;
- квитанцию об уплате административного сбора; – документы, которые подтверждают право на проживание в жилье (право собственности, право аренды или согласие собственника);
- военный билет или приписное удостоверение (для граждан, которые подлежат взятию на военный учет или находятся на военном учете).

Иные документы требовать запрещено. Если сравнивать с предыдущим порядком, из

списка документов убрали талон о снятии с регистрации. Стоимость процедуры (размер административного сбора) увеличилась с 0,85 гривен до 12 гривен на сегодняшний момент и привязана к минимальной заработной плате (0,0085 от размера минимальной зарплаты). Срок проведения процедуры сократился до одного дня. Регистрация и снятие с регистрации места проживания осуществляется органом регистрации, к которому относятся исполнительный орган сельского, поселкового или городского совета, сельский голова на территории соответствующей административно-территориальной единицы, на которую распространяются полномочия соответствующего сельского, поселкового или городского совета. Документы подаются через административные центры, что, в принципе, очень удобно.

Таким образом, у граждан больше нет нужды обращаться в Государственную миграционную службу, и они могут получить эту услугу максимально близко к своему новому месту жительства и гораздо быстрее. Ведь теперь указанную процедуру можно получить даже в сельской местности, где есть исполнительный орган или сельский голова.

Упрощение процедуры регистрации – это однозначно позитивный шаг, так как от регистрации места проживания зависит право на медицинское обслуживание, предоставление социальной помощи при рождении ребенка, регистрации места проживания ребенка, получение идентификационного кода налогоплательщика, обслуживание физических лиц-предпринимателей в налоговых органах, назначение пенсии и так далее. И следующим шагом, я считаю, должно обязательно стать еще большее усовершенствование системы.

Хотя если мы обратимся к зарубежному опыту, то тут нет одного заведомо правильного алгоритма аналогичной процедуры. В некоторых странах регистрация может быть добровольной. То есть не человек закрепляется за каким-то определенным местом, а он как бы сообщает государственным органам, где его можно найти, в случае чего.

В Греции, к примеру, учет граждан ведется по месту основной работы. Во

Франции и Великобритании, добровольный учет места проживания ведется исходя из данных, указываемых лицом, при оплате коммунальных услуг. В США данные места проживания фиксируются органами социального обеспечения, путем внесения данных в базу системы налогообложения, на основании которого гражданину выплачивается пенсия, взимаются налоги. Или, к примеру, учет может вестись департаментом транспортных средств, который выдает водительские удостоверения и регистрирует транспортные средства. Адрес места жительства указывается в водительских правах гражданина, а при смене места жительства следует обратиться в указанную организацию для выдачи нового удостоверения с новым адресом.

У каждого государства свои методы учета граждан. Система регистрации в нашей стране могла бы выглядеть более современной путем электронного декларирования места проживания, чтобы за 10 минут можно было отсканировать необходимые документы, заполнить обязательные формы на сайте центра административных услуг, совершить онлайн оплату и провести регистрацию. Тогда изменения смело можно было бы назвать реформой (<http://obozrevatel.com/blogs/81254-novyie-pravila-propiski-dlya-ukraintsev-chtounuzhno-znat.htm>). – 2016. – 20.07).

***

Блог на сайті «НикВести»

Кто имеет право на бесплатный газовый счетчик?

Готовь сани летом – гласит народная мудрость. И многие из вас уже сегодня рассчитывают стоимость коммунальных услуг в зимний период – отопление, электроэнергия, газ, вода... И уже сейчас, я как народный депутат, получаю жалобы от николаевцев, что «Николаевгаз» отказывается устанавливать положенные по закону бесплатные индивидуальные газовые счетчики в квартирах потребителей, а предлагают установить один прибор на весь дом.

Закон обязывает «Николаевгаз» установить до 2018 года всем потребителям индивидуальные

счетчики (предполагалось, что это значит для жителей квартир) и подомовые счетчики (для жителей частных домов). Но газовая контора читает закон иначе, и, желая сэкономить, предлагает жителям многоквартирных домов подомовые счетчики.

То есть платить жители дома будут по «средней температуре по палате»? Людям так и объяснили – показатель всего дома разделят на всех, у кого нет индивидуального счетчика, по среднеарифметическому принципу. То есть если вы расходуете газ экономно, и не более чем готовите на своей плите, то платить будете, как и 15 квартирантов в соседней квартире, которые газ не экономят и зимой им отапливаются. Справедливо ли это?

Кстати, «Николаевгаз» не отрицает, что абонент имеет право за личные средства установить газовый счетчик. Куда включается также изготовление технической документации и прочие расходы, и бюджет услуги получается вполне приличный. Как бы намекая, что бесплатную обязательную услугу в нормальном виде вы получите только так.

Действия «Николаевгаза», отказ в установке индивидуальных счетчиков и навязывание подомовых, нарушает минимум три Закона Украины. Кроме того, отсутствие у гражданина – физического лица – владельца квартиры, жителя многоквартирного дома индивидуального счетчика газа, лишает его гарантированного статьей 42 Конституции Украины права на его защиту в случае нарушения его прав как потребителя, а наличие такого счетчика «на дом» не решает никак эту ситуацию, поскольку ни дом, ни ОСМД не являются потребителем услуги.

По моей информации, со всей Украины до такой схемы додумался только «Николаевгаз». Никак, местная власть позволила ему считать, что это возможно. Поэтому, как народный депутат Украины, я обратился в Нацкомиссию по государственному регулированию в сфере энергетики и коммунальных услуг (НКРЭ) предоставить разъяснения по поводу правомерности действий ОАО «Николаевгаз» об отказе на установку индивидуальных счетчиков учета газа населению в многоквартирных домах и только установку домовых приборов учета.

Кроме того, я потребовал разъяснений, кто является индивидуальным потребителем подомового прибора учета в многоквартирном доме и каким образом потребитель (многоквартирный дом, ОСМД) может пользоваться газоснабжением без приборов потребления.

Все ответы я также предам гласности, передам юридическому отделу в моей общественной приемной, и права николаевцев мы будем защищать вплоть до судебных тяжб. А также напомним, что у нас действует Закон Украины «О защите прав потребителей», согласно которому, потребитель, в случае непредоставления или предоставлении услуги ненадлежащего качества, может обратиться к субъекту хозяйствования с соответствующими требованиями, в том числе имущественного (<http://nikvesti.com/blogs/show/10414>). – 2016. – 28.07).

***

Блог на сайті “Журнал Житомира”

Про автора: ArtemOhlopko

Крым, Бессарабия... Что дальше?

17 марта 2016 года в Верховной Раде был зарегистрирован законопроект № 4245 “О свободной (специальной) экономической зоне “Порто-франко”. Это не первая в новейшей истории Украины попытка восстановления одесского свободного порта, однако, вероятно, последняя. После распада СССР становление взаимоотношений Украины с соседями началось с территориальных претензий. В первом ряду желающих вернуть “свои исконные земли” стоит Румыния. И речь идет, к сожалению, не только об острове Змеиный. Реальный интерес Бухареста – как известно – Северная Буковина и Бессарабия, в которых, несмотря на активную украинизацию, сохранилась значительная румыно-молдавская диаспора.

Именно в этом контексте следует рассматривать очередную инициативу создания в Одесской области свободной экономической зоны. Об этом однозначно говорит ряд весьма примечательных обстоятельств.

Машинисты

Начнем с инициаторов законопроекта. Это Кивалов Сергей Васильевич, который совместно с Божеску Аурикой Васильевной и Попеску Иваном Васильевичем активно защищал права румынского меньшинства в Одесской области. Они принимали деятельнейшее участие в продвижении скандального языкового закона 2012 года, благодаря которому румынский язык стал региональным в Одесской и Черновицкой областях. В отдельных поселках, кстати, статус румынского языка никак не изменился даже после отмены языкового закона.

Дороги

Как раз в момент раскрутки темы “Порто-франко” на юге Одесской области началось строительство паромной переправы через Дунай, которое румынские СМИ назвали “Исторический момент: соединение Бессарабии с Румынией”. Инициатором строительства является Генеральное консульство Румынии в Одессе, а координатором проекта Антон Киссе – народный депутат Украины, в соавторстве с которым любитель румын Кивалов подготовил законопроект №4245.

Пассажиры

Системная румынизация Одесской и Черновицкой областей началась еще в 1994 году, когда в Бухаресте приняли закон “О гражданстве”, дающий право на получение румынского паспорта всем этническим румынам и молдаванам. Затем в силу вступил закон “О репатриации”, по нему право на румынское гражданство получили все жители территорий когда либо входивших в состав Румынии. Поначалу ощутимых результатов не было, но в 2007 году Румыния стала членом Евросоюза и ее привлекательность в глазах украинцев взлетела до небес. Гражданство соседней страны начали получать даже натуральные украинцы, ведь для них, несмотря на все обещания Ющенко, это был единственный путь в Европу. В целях усиления эффекта под патронажем Генерального консульства Румынии в Одессе проводились и проводятся встречи и семинары с представителями диаспоры, конкурсы по написанию эссе о единении румынского народа и т.п. “культурно-исторические мероприятия”.

Основная задача – убедить украинцев в том, что они вовсе не украинцы, а румыны, в крайнем случае – молдаване. И это, к сожалению, удастся. Сколько всего нарушивших ч. 1, статьи 19 Закона Украины “О гражданстве” неизвестно. Более того, об этом понятия не имеют даже румынские власти.

Однако не стоит сомневаться – отдельно евроинтегрированных украинцев намного больше, чем представляет себе СБУ.

Багаж

Официально Бухарест выступает в поддержку территориальной целостности Украины. Однако в Центре международных исследований Одесского национального университета им. И.Мечникова считают, что “такая позиция официальной Румынии является своеобразным умиротворением Украины перед возможным прыжком”. Очевидно, это так и есть.

Несмотря на заявления первых лиц в Румынии активно ведется подготовка общественного мнения к отторжению от Украины Черновицкой и части Одесской областей.

Журналисты все чаще задают вопросы политикам о перспективах “великого объединения румын”

Среди румынских обывателей набирает популярность военно-политический роман Кристиана Негря “Кровь на Днестре”, в котором описывается военный конфликт за Бессарабию между Румынией и Украиной после вооруженного переворота в Киеве.

В сети активно тиражируются “архивные карты”, подтверждающие историческую принадлежность Румынии пока еще украинских областей.

Школьникам и студентам рассказывают, что территория Румынии, подлежащая возврату, не ограничивается двумя украинскими областями.

Начать реставрацию “Romania Mare” Бухарест решил, очевидно, с Бессарабии. Свободная экономическая зона “Порто-франко” это беспроигрышный способ лишить Украину не только Одесского, Ильчевского и Южного портов, через которые проходит более 60% всего грузооборота украинских морских портов, но и всей Одесской области

в целом. Согласно тексту закона свободная экономическая зона создается на период 30 лет в административно-территориальных границах Одесской области. Прошу обратить на это внимание – ВСЕЙ Одесской области, а не одного только одесского порта.

Основной бенефициарий одесской свободной экономической зоны – Бухарест, который не первый год пытается получить экономический контроль над “своими историческими” территориями. Проводниками “мягкой силы” стали прорумынские агенты влияния в Верховной Раде, а также местные чиновники и бизнесмены, поголовно имеющие румынское гражданство. Де-факто отгораживание Одесской области от Украины и открытие границы с Румынией без всякого кровопролития и насилия превратит ее в Одесский жудец даже не за 30, а за 5-6 лет.

По прогнозу аналитиков компании “Стратфор” Румыния в союзе с Польшей в ближайшие десять лет будут возвращать утраченные территории. В этом случае перспективы Украины выглядят даже более плачевно, чем представляет себе одесский губернатор Саакашвили, заявивший, что к временам Януковича Украина вернется только через 20 лет (<http://zhzh.info/blog/2016-08-01-19567>). – 2016. – 1.08).

***

Блог на сайті “Журнал Житомира”

Про автора: yaropetr

Возможна ли жизнь Украины без кредита МВФ?

Международный валютный фонд в очередной раз отложил выделение 1 миллиарда долларов кредита украинскому Правительству. Не смотря на чудовищный экономический кризис в Украине, Порошенко/Гройсман/Парубий не выполнили обязательства, которые были условием для продолжения сотрудничества с МВФ.

14 июля директор-распорядитель Фонда Кристин Лагард во время выступления в Вашингтоне сообщила, что Совет директоров Международного валютного фонда (МВФ),

приостановил сотрудничество с Украиной по программе EFF так как руководство страны выполнило только половину обязательств. Также, она надеется, что президент Порошенко и премьер-министр Гройсман прислушаются к этому, чтобы выполнить остальные требования. Следующее рассмотрение данного вопроса произойдет не ранее осени.

Напомню, что в начале 2015 года была закрыта программа сотрудничества МВФ Stand by из-за невыполнения взятых на себя обязательств украинским руководством. Позже, уже на других условиях была согласована четырехлетняя программа EFF на 17,5 миллиарда долларов и в марте 2015 года был перечислен первый транш кредита на 5 миллиардов долларов, в августе — второй транш на 1,7 миллиарда. После этого Украина не получала средств от МВФ.

Политика «Попрошенко». Все новые правительства, приходя к власти, презентуют программы социально-экономического развития страны, которые включают в себя шаги по развитию промышленности, сельского хозяйства, внешней торговли, поиска своего места в мировой системе разделения труда и т.д. Украине в этом плане всегда было проще – вся экономическая политика страны сводится к простому вопросу: даст или не даст МВФ очередной кредит. Недавний визит новоиспеченного премьер-министра Украины Гройсмана в США в полной мере продолжил эту славную традицию. Программа поездки, в которой были предусмотрены встречи с вице-президентом США Дж. Байденом, министром торговли США Пенни Прицкер, министром энергетики США Эрнестом Монизом, министром финансов США Джейкобом Лью, администратором USAID Гейлом Смитом, главным операционным директором Всемирного банка Шри Мульяни Индравати, а также руководителями ведущих американских банков и финансово-промышленных компаний, явно говорит о том, что основной упор был сделан на тезис “дайте денег”.

Наше руководство страны ожидает получить от МВФ к концу 2016 г. 4,28 млрд. долл.: 1 млрд. в июле, 1,3 млрд. – в октябре и

1,98 млрд. – в декабре. Еще 1 млрд. Украина просит у Всемирного банка на закупки природного газа. Любопытно, что первый транш кредита МВФ должен был составлять 1,7 млрд. долл., но в последний момент Фонд принял решение о его сокращении.

Новый меморандум с МВФ. Правительство бодро рапортуя о влезании в новые долги, но держит этот меморандум втайне от народа и даже от парламента, вынуждая депутатов охотиться за документом, подобно частным детективам. Народные депутаты требуют публично опубликовать меморандум и его комментируют: “Это убийственный меморандум: там предусмотрены повышение пенсионного возраста до 70 лет, введение рынка сельхозземли, распродажа стратегических госмонополий, обсуждаются варианты отказа от солидарной пенсионной системы, снова повысить тарифы для населения, сокращение числа школ и развитие платного школьного образования, отказ от бесплатного здравоохранения, сокращение затрат на страховку по безработице”. Таких чудовищных требований Международный валютный фонд еще не предъявлял ни одной стране мира за всю свою 69-летнюю историю.

Впрочем, каждое сотрудничество с МВФ ослабляет потенциал страны, она становится полностью зависимой от кредиторов и становится «приватизированным государством». Но даже столь сомнительные сами по себе рекомендации МВФ (шок гарантирован, терапия – если получится, причем без участия МВФ) ни в коем случае не предназначены для стран, которые: воюют и ведут дорогостоящие реформы системы государственного управления.

При этом следует очень четко понимать, что МВФ – не благотворительная организация. И выдаваемые ею кредиты направлены отнюдь не на то, чтобы восстановить экономику страны-должника, а на обеспечение таких условий, которые позволят государству вернуть долги. Сами же затраты на обслуживание долга ложатся на плечи населения. Не успели граждане Украины почувствовать повышение тарифов, как правительство начало готовить

новый меморандум с МВФ, который еще более затянет на шее населения экономическую удавку.

Куда пойдут деньги МВФ? По требованию директора-распорядителя МВФ Кристин Лагард, полученные кредитные средства должны быть направлены не на развитие экономики Украины (это даже не “на проедание”), а на пополнение золотовалютных резервов НБУ. Настолько жесткие требования выдвинуты Украине в первый раз. Ранее часть кредитных средств направлялась и в государственный бюджет Украины, но сейчас фонду не до жиру – свои бы деньги вернуть. Этим подтверждается колониальный статус Украины – для того чтобы эмитировать национальную валюту мы обязаны взять кредит под процент для обеспечения – это пресловутая «currency board», которая была придумана в колониальный период для финансового обмена метрополии с колониями.

Но несмотря на столь негативные последствия сотрудничества Украины с МВФ руководство страны не смогло убедить финансовую организацию выделить все-таки необходимого кредита Украине! Причиной этому есть несколько факторов.

1. Украина – страна банкрот. 13 июня рейтинговое агентство Standard & Poors подтвердило рейтинг “частичный дефолт” или преддефолтное состояние. Этот долгосрочный суверенный долговой рейтинг на шесть уровней ниже инвестиционного и соответствует позициям Ирака и Ганы. Агенство отмечает причину низкого рейтинга из-за тотальной коррупции, гражданской войны в восточных районах страны и двух судебных дел с РФ по просроченным еврооблигациям. Согласно заявлению агентства S&P, банковский сектор Украины подвержен максимальному риску, поскольку 40% кредитов являются безнадежными. МВФ не хочет давать средства тем, кто заведомо не сможет их вернуть.

2. Высокий уровень госдолга. Накопленный Украиной внешний долг достиг критического предела, когда финансовая система страны-банкрота рискует рухнуть вообще. Общий государственный и гарантированный

государством долг в 2016 году составит 86% ВВП, говорится в пояснительной записке к проекту государственного бюджета. Согласно расчетам, общий объем госдолга составит немногим более 1,5 трлн гривен (около 62 млрд долларов). Госбюджет на 2016 год предусматривает общие выплаты по государственному долгу на уровне 234 млрд гривен (почти 10 млрд долларов). На обслуживание госдолга Украина потратит в 2016 году более 99 млрд гривен (более 4 млрд долларов).

3. Долг 3 млрд долл перед Россией. В декабре 2015 года Верховная Рада ввела мораторий на выплату долга перед РФ. Под запрет попали не только бонды на 3 миллиарда долларов, которые были выкуплены РФ в 2013 году, но и долги двух госкомпаний перед российскими банками. Ранее МВФ публично подтвердил официальный статус долга Украины перед РФ, а значит, по правилам МВФ, он не может быть реструктурирован.

Невыплата данного долга существенно усложняет получение транша, сообщил официальный представитель Фонда Джерри Райс. По его словам, совет директоров МВФ во время следующего заседания также рассмотрит вопрос о данном долге, но это то сигнал, что Украина должна договариваться с Россией по своим взаимоотношениям. Напомним, что до конца 2015 года мы исправно обслуживали свои долги, однако Порошенко и компания привели страну к дефолту. Здесь логика проста: если сейчас Украина отказывается возвращать заём, то какой инвестор согласится кредитовать того, кто не платит по долгам?

И если сейчас фонд все-таки выделит Украине этот кредит, то лишь для того, чтобы дать возможность стране выплатить ранее взятые долги. Все транши соразмерны долговым обязательствам в будущем.

4. «Нет «Минска» – нет кредита». Очередная встреча министров иностранных дел стран “нормандской четверки” закончилась безрезультатно. США и ЕС настаивают на выполнение Украиной Минских соглашений – иначе не будет кредитов МВФ. Действительно, никто не кредитует воюющую страну, ведь

все средства уйдут на разрушение, но для президента Порошенко проведение выборов на отдельных территориях Донецкой и Луганской областей на сегодняшний день является крайне неприемлемым и угрожает его рейтингу. Однако, в любом случае придется что-то терять... либо рейтинг, либо транш.

5. Очередной политический кризис. Кредит откладывалось из-за очередного политического кризиса. Распад коалиции в Верховной Раде и блокирование трибуны, способствовал принятию 14 “законов МВФ”, которые были согласованы в рамках меморандума о сотрудничестве с МВФ.

Есть ли жизнь без МВФ? Только за прошлый год Украина потеряла десятки миллиардов гривен на экспорте товаров из-за выполнения рекомендаций МВФ для получения очередного транша. Впрочем, обвинять исключительно МВФ во внешнеторговых потерях Украины было бы не совсем честным. Острейший социально-экономический кризис на Украине обусловлен, прежде всего, проводимой Киевом политикой разрыва кооперационных связей с Россией и странами СНГ. С 2013 по 2015 г. товарооборот с РФ сократился с 49,5 млрд. долларов до 16,2 млрд. Ожидается, что по итогам 2016 г. падение товарооборота продолжится до 10 млрд. долларов. Произошла и серьезная деградация товарной структуры экспорта страны в пользу минерально-сырьевой направленности. В абсолютных цифрах падение экспорта высокотехнологических секторов экономики, основным потребителем которых являлись страны СНГ, сократилось за 2012–2015 годы на 89,4%!!! Удельный вес машин и оборудования в экспорте в январе 2016 г. сократился почти на 24% по сравнению с январем 2015 года и на 60% по сравнению с январем 2013 года. Почти в 2,5 раза меньше Украина сегодня зарабатывает на этой важной сфере промышленности. Кроме того, присоединение Украины к антироссийским санкциям привело к тому, что потери страны, по оценкам Нацбанка, в 2016 г. составили 1,1 млрд. долл. Украина сама себе наносит ущерб 15-20 млрд долл в год, но выпрашивает кредит всего на 1 млрд. долл!!!

Как и предсказывалось, Европа не смогла возместить эти колоссальные потери. За ростом экспорта в 2014 на 2% последовало обвальное падение на треть в 2015 году, продолжившееся в первом квартале этого года на 2,7% в сравнении с первым кварталом 2015 г. Но самое страшное даже не это. Стремительная деиндустриализация Украины уничтожила все шансы на восстановление промышленной кооперации. Чего только стоит машиностроение, обвалившееся за два года на 60%! Фактически Украина в системе международного разделения труда окончательно утвердилась, как сырьевой придаток. И, естественно, теперь без внешних вливаний экономика страны нежизнеспособна в принципе.

Конечно, для реального спасения экономики Украины нужны совершенно другие суммы, приблизительно 130-140 млрд. евро, но для поддержания жизнеспособности государства этот кредит крайне необходим. Однако, наше не договороспособное и не организованное руководство страны провалило даже и эту сделку.

И здесь стает вопрос: «Есть ли жизнь без кредита МВФ?» – наверняка какая-то есть, но авторитетный журнал The Economist прогнозирует, что украинцы к концу года будут на треть беднее, чем в момент разгара кризиса 90-х. А агентство Bloomberg поставило Украину на четвертое место в списке самых «несчастливых» экономик мира (<http://zhzh.info/blog/2016-07-18-19458>). – 2016.- 18.07.

***

Блог на сайті “Lb.ua”

Про автора: Олександр Находа, генеральний директор ДП «Зовнішторгвидав України»

Опора для ProZorro. 10 фактів про реформу держпідприємства «Зовнішторгвидав України»

Днями держпідприємство «Зовнішторгвидав України» офіційно змінило назву на ДП «Прозорро». Зміна назви – це один із фінальних кроків трансформації підприємства. Свідчення того, що бюрократичне ДП з довгим шлейфом корупційних скандалів перетворилося на

ефективну організацію, яка є надійною опорою реформи публічних закупівель.

Сьогодні ДП “Прозорро” є власником центральної бази даних ProZorro і відповідає за консультаційну, технічну і маркетингову підтримку системи публічних закупівель. Пропоную вам десять доказів трансформації підприємства, яка відбулася менш, ніж за рік.

1. Підприємство стало фінансово стабільним. Після відмови від сумнівних заробітків і непрофільних напрямків діяльності (наприклад, навіть адміністратору веб-портала власна друкарня?), держпідприємство декілька місяців отримувало збитки. Але це необхідна ціна за оздоровлення, як фінансове, так і адміністративне.

Колись ДП паразитувало на інформації, видаючи спеціальні випуски, які були єдиним джерелом даних про великі тендери. Шалених грошей коштували друковані довідники про міжнародні держзакупівлі. Послуги старого веб-порталу теж важко було назвати зручними та безкоштовними: вводити дані щодо тендеру було вкрай важко, якщо ви не погодитесь придбати платний сервіс. Значну статтю доходів складав функціонал «виправлення помилок» в тендерній документації та видача сумнівних довідок щодо відповідності ціни та процедури. Важливо, при цьому, що всі ці гроші збиралися з державних підприємств та установ, тобто фінансування діяльності ДП, по суті, було майже повністю бюджетним.

Раніше підприємство було об’єктивно зацікавлене зробити безкоштовні сервіси максимально незручними, щоб змусити замовників платити за додаткові послуги. Тепер же основним завданням є зробити систему якомога зручнішою. Ми поступово прибрали надумані та потенційно корупційні сервіси, паралельно оптимізуючи штат та розвиваючи нову систему з прозорими тарифами для постачальників. І фінансові показники підприємства почали зростати. Результат: за 6 місяців 2016 року ми отримали прибуток у 1,9 млн. грн.

3 січня ми не отримали жодної копійки з бюджету і загалом в структурі доходів частка надходжень з держсектору стала мінімальною.

Завдання щодо фінансів у нас наступне: підприємство повинно утримувати само себе за рахунок тарифів в системі ProZorro і не залежати від бюджетного чи донорського фінансування. Але не бути при цьому надприбутковим: нашою метою є лише самоокупність, і з 2017 року вже сплановане зниження тарифів.

2. Штат підсилено ефективними спеціалістами. З ДП «Зовнішторгвидав Україна» було пов’язано чимало корупційних скандалів. Та й в цілому сфера держзакупівель більше 20 років була синонімом корупції. Тож якщо ми хотіли докорінно змінити принципи роботи, треба було змінити людей, які не відповідають нашим цінностям. Ми майже на третину оптимізували штат (в першу чергу, за непрофільними напрямками) і залучили професіоналів із приватного сектору. Загалом змінено більше 80% керівників. Сьогодні на ключових посадах – люди, яких ми найняли з успішного українського бізнесу – Надія Бігун, Володимир Корнійчук, Дар’я Черкашина, Лариса Лузинська, Роман Пазич і багато інших. І саме завдяки їхнім зусиллям та допомозі досвідчених працівників ДП, налаштованих на зміни, трансформація відбулася так швидко.

3. Підвищили середню зарплатню. У нас чомусь вважається, що на держпідприємстві люди повинні отримувати мало, і при цьому робити багато. Ми ж чудово розуміли, що залучити і утримати ефективних працівників можна лише за умови відповідної компенсації. Нам вдалося зробити крок вперед – сьогодні середня з/п на підприємстві складає майже 10 тис грн – за рік вона зросла на 38%, і ми сподіваємось, що вона продовжить зростати. При цьому загальні витрати на оплату праці, завдяки скороченню персоналу, навіть зменшилися.

Болюче питання – програмісти. Їх залучення для підтримки системи є дуже важливим, але їхні послуги коштують недешево. Зараз ми залуцаємо ІТ-спеціалістів переважно коштом донорів, але нам конче необхідно формувати власний штат. Для цього критично важливо вирішити питання із встановленням ринкових винагород в державних підприємствах – ми не можемо очікувати якісних змін, якщо

ми не маємо змоги залучати професіоналів, пропонуючи їм конкурентні умови оплати праці.

4. Більш раціонально використовуємо приміщення. Наш будинок на Бульварно-Кудрявській (раніше Воровського) має 5 поверхів. Стільки місця нам просто не потрібно. Тож ми більш компактно розмістили співробітників і повністю звільнили третій поверх, на якому плануємо розмістити інші реформаторські команди. Крім того, на 4-му поверсі тепер розмістився Департамент регулювання закупівель. Таким чином тепер у нас в будівлі повноцінний офіс ProZorro. А з часом буде супер-будинок реформ)))

Паралельно покращуємо умови праці та зовнішній вигляд приміщень. Уявіть, в нашій будівлі 3 роки тому було змінено вікна на пластикові, але весь цей час не було зроблено відкоси, і весь ефект від заміни зводився до нуля. За невеликі гроші завершили монтаж, що дозволило і покращити умови роботи, і зменшити витрати енергоносіїв. Зараз починаємо потроху ремонтувати сходи та коридори, щоб сучасне інноваційне підприємство не нагадувало радянський ЖЕК.

5. Змінили культуру взаємовідносин з Департаментом МЕРТ та громадськими організаціями. Довгий час підприємство сприймалося керівними командами як цінний ресурс, який треба максимально використовувати без зайвої уваги та охороняти від будь-якого зовнішнього впливу. Це призвело до стійкого негативного відношення працівників як до інших державних установ, так і навіть до колег з рідного міністерства, не кажучи вже про представників громадянського суспільства.

Наша реформа від самого початку базувалася на “золотому трикутнику” взаємодії держави, бізнесу та громадськості, тому крок за кроком ми працювали над зміною культури відносин, власним прикладом доводячи, що у нас є спільна мета і тільки разом ми можемо її досягти. Це було непросто, але зараз спільна поточна робота з департаментом та безпосередньо з заступником міністра стали буденністю, яка вже не дивує, з майданчиками

проводяться регулярні зустрічі та конференц-коли, і ціла група представників ГО вже майже рік працює у нас радниками нарівні зі штатними працівниками. Ми відчуваємо себе однією командою, незалежно від формальних посад, та впевнені, що саме такий формат взаємодії дозволив нам зробити цю реформу.

6. Навели лад у власній друкарні. Від самого початку у мене були питання щодо прозорості роботи типографії. Ми налагодили звітність, облік завантаження і оптимізували процеси. І як результат – лише за червень 2015 року, коли я очолив підприємство, дохід типографії став більшим, ніж за попередні 5 місяців. Крім того, ми відійшли від практики виконання замовлень тільки одного великого клієнта, що створювало фінансові (та й корупційні) ризики. Відтепер типографія працює на відкритому ринку та має різних незалежних замовників.

Втім, розуміємо, що це не є профільним напрямком для нашого держпідприємства, і, не маючи змоги продати досить коштовне професійне друкарське обладнання (бо є купа обмежень), намагаємось передати його тій держструктурі, якій воно зараз більш потрібне. Наразі, отримали кілька заяв, в тому числі від Міністерства оборони, яке має потребу друкувати у великій кількості військові карти для АТО і наше обладнання повністю для цього підходить. Маю надію, що наші міністерства зможуть швидко прийняти відповідне рішення, а ми вже тоді зможемо повністю сфокусуватися на основній меті – реформі держзакупівель.

7. Сформували міцний центр підтримки користувачів та майданчиків, які приєднуються до ProZorro. Спеціалісти підприємства тестують нові майданчики, перевіряють коректність їхньої роботи, реагують на всі інциденти і звернення. Цими днями ми підключаємо до системи вже десятий відтестований майданчик, ще 13 подали заявки та знаходяться в процесі підготовки та тестування.

Крім того, на підприємстві працює професійний кол-центр з питань роботи ProZorro. Самі майданчики надають першу консультаційну допомогу користувачам, формуючи так званий перший контур підтримки. Якщо потрібна більш глибока

консультація, питання надходять до нашого кол-центру. Крім того, ми активно реагуємо на запитання і звернення через офіційний сайт публічних закупівель та сторінку на Фейсбуці. Ефективна співпраця з Департаментом дозволяє вдосконалювати нормативну базу та систему і швидко врегульовувати спірні моменти, надавати відповіді на запити ринку.

Аби оцінити масштаб роботи служби підтримки, наведу кілька цифр. За перші шість місяців цього року наш кол-центр отримав більше 40 000 дзвінків та звернень, а у липні кожного тижня їх кількість збільшується на 20-30% і ми розуміємо, що їх стане ще більше після 1 серпня, коли відбудеться повний перехід на систему ProZorro.

8. Створено новий портал держзакупівель. Старий портал мав специфічний функціонал і не відповідав новим вимогам і процедурам. Сьогодні він ще продовжує працювати для раніше оголошених процедур, але з нового року ми плануємо перевести його в режим архіву. Натомість ми створили новий портал публічних закупівель <https://prozorro.gov.ua/>, який містить інформацію про систему ProZorro, сторінки для замовників, учасників та майданчиків, новини реформи, зворотній зв'язок, а головне – дуже зручну систему пошуку тендерів: через пошуковий рядок, як у Google, можна провести пошук по замовнику, коду товару чи послуги, номеру тендеру, типу процедури тощо.

Крім того, на порталі реалізовані повністю електронні кабінети Органу оскарження та Комісії з розгляду скарг, які є необхідною складовою системи електронних закупівель. На порталі є посилання на модуль бізнес-аналітики системи bi.prozorro.org та інформаційний ресурс для замовників infobox.prozorro.org, де розміщено зручний навчальний курс, публікуються офіційні роз'яснення щодо процедур і правил публічних закупівель, а також наповнюється збірка типових специфікацій, яка значно полегшить замовникам оформлення тендерних документів.

9. Закладено основу Центру навчання ProZorro. В цілому за рік участь у навчальних заходах узяли більше 10 тис. користувачів. Кожного тижня у нас в навчальному центрі

відбувається кілька семінарів для замовників. Але ми розуміємо, що не можемо охопити всі 15 тисяч тендерних комітетів в країні, тому в червні за підтримки Міжнародного фонду “Відродження” було розпочато програму навчання тренерів (Training of Trainers, ToT), під час якої ми готуємо фахівців для проведення семінарів в регіонах. В липні ми провели вже другий інтенсив в рамках програми ToT, тож тепер в кожному з регіонів є тренер, який проводить семінари з використання ProZorro.

Другий напрямок: дистанційне навчання, яке допомагає нам охопити більшу аудиторію. В травні на онлайн-платформі Prometheus розпочався перший масовий онлайн-курс «Публічні закупівлі», на який зареєструвалося більше 6,1 тис користувачів. А на порталі <http://infobox.prozorro.org/> замовники можуть пройти поглиблений курс з використання системи. Крім того, разом зі спеціалістами Департаменту ми розробляємо тривалий курс із закупівель із залученням бізнес-шкіл, а також працюємо над створенням “експертного середовища” – платформи для обміну досвідом та обговорення спірних питань професіоналами цього ринку.

10. Робимо маркетинг системи ProZorro. Такий підхід для державної сфери поки є незвичним, але без використання інструментів маркетингу провести ефективну реформу просто неможливо. Спочатку наші зусилля були сфокусовані на роботі з замовниками: необхідно було донести інформацію про зміну правил гри, запевнити, що реформа публічних закупівель невідворотна. Зараз акцент змістився на постачальників: необхідно відновити довіру бізнесу до державних закупівель. За підтримки Посольства США ми розпочали регіональну рекламну кампанію, щоб привести новий, чесний бізнес на наш сайт і стимулювати його до участі в тендерах. В цілому ми встановили 100 бордів, розмістили постери у відділеннях Ощадбанку, а також запланували 10 млн. показів інтернет-банерів. Ми вже зафіксували збільшення трафіку з регіонів, де проводиться кампанія, в середньому на 30%.

Ці пункти можна вважати моїм коротким звітом за рік роботи на посаді гендиректора ДП «Зовнішторгвидав Україна», а тепер вже ДП

«Прозорро». Це був важкий, але необхідний етап трансформації. Як директор я зробив не все, що планував, бо велику частину зусиль було витрачено на непрофільну діяльність та подолання бюрократичних бар'єрів: якщо б це була приватна структура, встиг би більше. Але є очевидні результати роботи нашої команди – як з точки зору масштабу, так і якості перетворень, і головне, що зрозуміло, куди рухатись далі: закрити старий портал, передати друкарню, переформатувати штат, вивести новий портал в режим сталого розвитку, розвинути Центр навчання тощо. Щодо розвитку самої системи – завершити інтеграцію з державними реєстрами, налагодити роботу на національному рівні і поширити успішний досвід на інші сфери і навіть інші країни. В перспективі ДП «Прозорро» має перетворитися на успішну ІТ-компанію, яка займається розробкою та впровадженням інноваційних продуктів як всередині країни, так і за кордоном.

В першу чергу, я вважаю себе частиною команди реформи, і робота в держпідприємстві була моїм внеском у справу реформування держави. Але скоро закінчиться час, який я собі виділив на цей проект, і треба буде передавати справи новому керівнику. Можу запевнити свого наступника: це буде цікавий і корисний досвід. Ми зробили важку і болісну частину робіт, створивши основу для подальшого сталого розвитку. Але головні звершення – ще попереду.

Стоїмо! (http://blogs.lb.ua/oleksandr_nakhod/341604_opora_prozorro_10_faktiv_pro.html). – 2016. – 1.08).

***

Блог на сайті “День.kyiv.ua”

Про автора: Микола Голомша

Електронна демократія

Про електронне урядування в Україні почали говорити наприкінці дев'яностих років минулого століття. На початку двотисячних розмови перейшли в практичну фазу — були прийняті кілька законів, які давали підстави для розвитку наряду. Зокрема, це Закони України «Про електронні документи та електронний

документообіг» (2003 р.), «Про електронний цифровий підпис» (2003 р.); «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (2007 р.) тощо.+

Наскільки ми успішно рухалися цією дорогою свідчать результати міжнародного оцінювання стану електронного урядування та електронної участі громадян в урядуванні «United Nations E-Government Survey 2014: E-Government for the Future We Want». Україна відповідно посіла 87 та 77 місця серед 193 країн-членів ООН. За результатами дослідження розвитку електронного урядування ООН, як свідчать експерти Національного інституту стратегічних досліджень, індекс он-лайн послуг в Україні у 2014 р. складав 0,2677, що є нижчим за середньосвітовий показник (0,3919).

Втім, не все так вже й погано в нашій хаті. Із чотирьох груп індексів розвитку електронного урядування за міжнародною класифікацією (найвищий, високий, середній, низький) Україні позаминулого року був наданий індекс: високий.

Цей індекс ми отримали не випадково. За офіційними даними, Україні по праву належить перше місце в Європі за кількістю ІТ-фахівців — понад 100 тисяч фахівців-програмістів. Їхніми послугами користуються компанії та організації більшості провідних країн світу і цей попит стабільно зростає (майже 80% послуг надаються клієнтам із США). До 2020 року, за прогнозом експертів, кількість ІТ-спеціалістів в Україні сягне цифри у 200 тисяч осіб. До речі, лише минулого року завдяки експорту вітчизняного програмного забезпечення вдалося заробити 2,5 мільярда доларів. І вже сьогодні звучать цілком обґрунтовані заяви в експертному середовищі про те, що за певний період (приблизно десять років) саме ІТ-сфера стане лідером українського експорту.

Але попри таке визнання у світі досягнень наших програмістів і цілком заслужений авторитет, в самій Україні влада всі ці роки не приділяла необхідної уваги розвитку ІТ-сектору як ключовому образу української перспективи. І, відповідно, розвитку власне електронного урядування в парадигмі цифрового суспільства горизонтів партнерства.

Суттєвим позитивним зрушенням і навіть проривом в цьому напрямі має стати реалізація ідей та виконання домовленостей, досягнутих під час нещодавнього форуму з проблематики цифрової економіки, який відбувся у Києві за участі вищих посадових осіб держави та представників ЄС. Варто зазначити, що головним доповідачем на цьому заході був комісар ЄС з питань цифрової економіки і суспільства Гюнтер Оттінгер. Напередодні він зустрівся з прем'єр-міністром Володимиром Гройсманом для обговорення питання щодо приєднання України до Цифрового співтовариства. Серед низки інших країн-учасників програми Східного партнерства Україна є кандидатом на якнайшвидшу інтеграцію Єдиного цифрового ринку через створення Цифрового співтовариства. Вже найближчим часом має запрацювати відповідна робоча група, а до жовтня вона представить план дій щодо приєднання України до європейської цифрової спільноти.

Який зиск матиме Україна від такої співпраці? Найперше, єдиний цифровий ринок Європейського Союзу дозволить вільний динамічний рух вітчизняних товарів, а також послуг, сервісів капіталу та громадян нашої держави, здійснення приватних мрій про транскордонне співробітництво як новий рівень конкурентоспроможної діяльності через глобальну інтернет-систему та забезпечить достатній рівень захисту споживчих і персональних даних, повагу до інтелектуальної власності як нового виміру капіталізації інтелекту.

Якщо це все перекласти на мову цифр, то очікується досягти завдяки участі в цифровому ринку до 5 мільярдів євро прибутку. Підтвердженням цього очікування є діяльність системи «ProZorro» (волонтерська ініціатива), яка, за свідченням урядових офіційних осіб дала цьогоріч ефект до двох мільярдів гривень, а в подальшому планується досягти заощадження на рівні 8-11 відсотків витрат бюджету, тобто 40-50 мільярдів гривень щорічно.

Однак це наразі райдужні публічні перспективи. Які ж підводні течії можуть зашкодити реалізації цих дивовижних і вкрай необхідних реформ?

Як на мене, найбільшою загрозою для здійснення цих проривних рішень є чергове дипломатично-посадове заговорення цієї теми. Створення безлічі робочих груп, комісій, проектних офісів, проведення форумів, семінарів, зустрічей, заслуховування звітів, розгляд проектів тощо — все це вже відбувалось в нашому житті протягом останніх десяти-п'ятнадцяти років. А візок, як завше, на тому самому місці.

Щоб цього не сталося і зараз, в проекті бюджету на наступний рік уряд мав би передбачити цільове фінансування цифрової економіки на рівні, наприклад, 1 відсотка бюджету (так робить, зокрема, Естонія). Висока цифра затрат не має лякати, оскільки вже за рік-два вона принесе до бюджету мільярди, які можна спрямувати в інші сфери.

Верховній Раді необхідно хоча б на певний час забути про свої особистісно-політичні інтереси і задля блага народу прийняти низку законопроектів стосовно ІТ-галузі. Перелік цих документів є в уряді, і в експертному середовищі. А якби наші парламентарі ще зважилися на започаткування постійного органу (комітету ВР) з моделювання майбутнього України в сучасному динамічному світі, то просування теми цифрового співтовариства зросло б у рази.

Хочу наголосити на тому, що цифрові стандарти повинні мати комплексний характер і пронизувати всі прошарки суспільства. Тому значне місце в процесі формування цифрового співтовариства має відводитись громадам, які зараз переживають неоднозначний процес реформування. Тут хотів би послатися на відомий серед фахівців експеримент, який відбувся в 70-ті роки минулого століття у Сполучених Штатах, в одному з містечок округу Колумбус, що в Огайо. Там в усіх будинках встановили інтерактивну телематичну систему, яка дозволила, з одного боку, спостерігати громадянам за роботою місцевої адміністрації, а з другого, — брати участь у загальноміських «електронних зборах» і навіть голосувати (кнопкове голосування).

За майже півстоліття, що віддаляє нас від часу проведення цього експерименту, відбувся шалений прорив у світі цифрових технологій,

які, зрештою, дійшли і до українського села. То ж утворити нині такі системи зборів, обговорення, голосування для громад теоретично не є чимось складним. Було б бажання. І тут на допомогу громадам може прийти уряд, якщо сформує відповідну програму і виділить кошти. Певен, що це буде найліпшою інвестицією в українську цифрову демократію. А час вже вимагає і переосмислення конституційної стилістики на засадах цифрової прозорості та відповідальності. Ось за такі зміни до Основного Закону мали би виступати сьогоднішні очільники держави разом із політиками, а не відстоювати точково-меркантильні ситуативні інтереси через намагання змінити окремі позиції Конституції.

Перехід до електронного урядування автоматично переводить функціонування державного апарату на новий рівень взаємодії з суспільством та власне структурою виконавчої вертикалі — координаційний. А це дасть поштовх творчому розвитку громад, безпосередньої участі громадян у вирішенні нагальних проблем як державного, так і місцевого рівня, та однозначно призведе до згасання такого явища як корупція.

Наразі перспективи створення цифрового європейського співтовариства, де Україна може відігравати, без перебільшень, одну з провідних ролей, досить оптимістичні. Чи стануть ці мрії реальністю — залежить від уряду та інших гілок вітчизняної влади. А також від українського суспільства, тобто нас з вами, шановні співгромадяни. Бо це той процес, в якому ми можемо брати безпосередню участь вже зараз, не покладаючись на допомогу з боку влади (<http://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/elektronna-demokratiya>). – 2016. – 29.07).

***

Взгляд юриста

Юридический блог компании Jurimex

Про автора: Кристина Лопатюк

Чи бути в Україні єдиному стандарту за використанням паливно-енергетичних ресурсів?

Комунальні тарифи як птахи, стрімголов летять до гори. І актуальним дане питання є

для всіх прошарків суспільства. Не оминає дане питання ні фізичних, ні юридичних осіб, які здійснюють споживання та оплату паливно-енергетичних ресурсів і комунальних послуг. Що ж робить законодавець зі свого боку для полегшення життя як пересічних громадян, так і юридичних осіб, розгляну детальніше в даній статті.

Ще наприкінці 2013 року парламенту було запропоновано створити Єдину державну систему моніторингу виробництва, постачання, транспортування, споживання та оплати за паливно-енергетичні ресурси і комунальні послуги (далі- ЄДСМ). В пояснювальній записці до законопроекту було зазначено, що загалом витрати на впровадження так званої ЄДСМ на всій території України на протязі двох років у відповідності до затвердженого Кабінетом Міністрів України плану заходів по її впровадженню дорівнюють 0,36 – 0,40 мільярдів гривні на рік.

Проте законопроект так і залишився законопроектом. Нещодавно, 17 червня 2016 року за № 4844 було зареєстровано аналогічний законопроект про Єдину державну систему моніторингу виробництва, постачання, транспортування, споживання та оплати за паливно-енергетичні ресурси і комунальні послуги (далі – законопроект).

Одним із чинників на підставі якого було прийнято даний законопроект є Постанова Верховної Ради України «Про план законодавчого забезпечення реформ в Україні», яким передбачено прийняття у 2016 році законопроекту про Єдину державну систему моніторингу (далі – ЄДСМ). Що ж, ідея чудова, але чи не залишиться це знову ж таки законопроектом.

Введення даної системи, як вбачає законодавець, дозволить центральним та місцевим органам виконавчої влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування бути спроможними збалансувати попит та пропозиції на енергетичні ресурси та комунальні послуги, зокрема платіжного балансу, визначити справедливі параметри при ціноутворенні та у подальшому припинити практику перехресного

субсидіювання між галузями економіки. Але в пояснювальній записці до даного законопроекту відсутнє сума витрат пов'язаних з впровадженням даної системи.

Звернемося до експертного висновку Національної академії наук України щодо необхідності впровадження ЄДСМ в державі, даний висновок розроблений до законопроекту. Отож, згідно з зазначеним висновком наявна в Україні методологія розрахунків та практика нарахувань за нормами та тарифами на споживання енергетичних ресурсів і послуг для об'єктів невикористаної сфери, а також система обліку та звітності споживання та оплати ресурсів і послуг, не відповідає достовірній ситуації з об'ємами споживання та оплати.

В тому ж висновку Національної академії наук України акцентується увагу на тому, що в цілому оплата за спожиті енергоресурси та послуги по всій країні перевищує вартість поставлених енергоресурсів і послуг більш ніж у 1,8 рази. Такі інформаційні показники виникають на підставі теоретичних та емпіричних спостережень. До речі в окремих регіонах країни дисбаланс є ще вищим.

Тому ЄДСМ став би вірним знаряддям по забезпеченню отримання інформації щодо справ в економіці країни для стабілізації внутрішньої та зовнішньої національної безпеки України, що є дуже актуальним для сьогоднішнього дня. Експерти Національної академії наук України вважають, що пріоритетним завданням держави у вказаній сфері, є упровадження в систему державного регулювання ефективних засобів та інструментів стимулювання суб'єктів господарської діяльності і населення.

Що ж таке ЄДСМ? ЄДСМ – багаторівневий територіально розподілений інтегрований комплекс уніфікованих організаційних, технічних, комунікаційних, інформаційних, програмних засобів і методів формування зведеного енергетичного балансу держави та його індикативних показників за єдиними стандартами.

Звернемося до діючого законодавства України. Юридичне визначення терміну «енергетичний баланс» країни відсутнє, а це в свою чергу дозволяє різноманітне його тлумачення.

Розраховується енергетичний баланс Державною службою статистики України за даними відповідної статистичної звітності. Базуються при цьому на статистичних даних та спостереженнях, але не відслідковується процес їх отримання та верифікації. Звичайно така інформація не має слугувати підґрунтям для прийняття рішень та оперативного аналізу стану справ в економіці. Проте враховуючи відсутність ЄДСМ таке має місце в цілому в державі.

В разі прийняття законопроекту з'явиться нове поняття «зведений енергетичний баланс держави». Зведений енергетичний баланс держави становитиме система індикативних показників, що відображає повну кількісну відповідність між надходженням та використанням паливно-енергетичних ресурсів і комунальних послуг у державі в цілому за певний період часу та характеризує рух фізичних обсягів паливно-енергетичних ресурсів і комунальних послуг на стадіях видобування, виробництва, перетворення, транспортування, зберігання, постачання та кінцевого споживання для оцінки динаміки їх внутрішнього виробництва, імпорту та експорту в натуральному і вартісному вимірах, а також для оцінки прогнозних характеристик внутрішнього і зовнішнього попиту та ключових параметрів макроекономічного розвитку.

Виникає слушне запитання: чому досі не прийнято такий законопроект? Але на жаль, запитання залишається відкритим. В пояснювальній записці до законопроекту вказується, що розрахунки виконані за участі фахівців Національної академії наук України підтверджують зниження енергоємності, як складової реального ВВП України, за умови впровадження ЄДСМ, на 15-20 % щорічно. Передбачається навіть, що мінімальний економічний ефект приблизно складе 130,5 – 170,12 мільярдів гривень від базового періоду 2012 року.

На жаль, пересічний громадянин може лише сподіватися, що даний законопроект буде прийнятий, а не знову ж таки відкладений на невизначений термін. Єдиним дійсним недоліком законопроекту є те, що він досі

залишається законопроектом та в першу чергу є рамковим.

Рамковим він є з наступних підстав. В першу чергу, це те, що ним встановлюються лише загальні принципи регулювання. По-друге, законопроект є нічим іншим як декларацією політичної волі держави. Прийняття цього законопроекту допомагатиме прискоренню запровадження ЄДСМ з метою досягнення європейського рівня енергоефективності у всіх галузях економіки, а також формування прозорчастих ринків енергоресурсів.

Прогнозується, що прийняття даного законопроекту одразу створить можливість забезпечити сто відсоткову сплату за використані паливно-енергетичні ресурси та комунальні послуги виключно за рахунок кінцевих споживачів. Аналізуючи даний законопроект, вважаю, що таке очікування є досить завищеним. Хоча звичайно якби вдалося одразу досягти подібного результату, навантаження з бюджетів усіх рівнів значно зменшилося б, а вивільненні кошти за розумного адміністрування були б спрямовані на соціальний захист чи подібне.

Ще однією соціально-економічною прерогативою стало б, як анонсує законодавець, створення привабливих умов для залучення інвестицій в енергетику, комунальне господарство України та в економіку в цілому. Звичайно інвестування в енергетичний комплекс держави є вкрай важливим, але для цього треба рухатися, тобто приймати відповідні нормативно-правові акти, а не зупинятися лише на одних рамкових законах.

Отже, залишається сподіватися, що цього року Єдина державна система моніторингу буде втілена в реальність (<http://jurblog.com.ua/2016/07/chi-buti-v-ukrayini-edinomustandardu-za-vikoristannyam-palivno-energetichnih-resursiv>). – 2016. – 15.07).

***

Взгляд юриста

Юридический блог компании Jurimex

Про автора: Кристина Лопатюк

Сімейне фермерське господарство: полегшення для фермерів чи бажання законодавця понад усе отримати податки.

З 1 травня цього року набув чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про фермерське господарство” щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» (далі – Закон).

Метою прийняття Закону є створення сприятливих законодавчих, соціальних та економічних умов для забезпечення спрощеного порядку перетворення особистих селянських господарств в сімейні фермерські господарства. В даному випадку очевидне бажання законодавця вивести з тіні діяльність особистих селянських господарств, легалізувати їх діяльність шляхом спрощення реєстрації та організації їх господарської діяльності.

Для реалізації свого наміру в Закон України «Про фермерське господарство» були внесені наступні зміни.

Найперше це введення статусу сімейного фермерського господарства. Статтю 1 Закону України «Про фермерське господарство» було доповнено частиною п'ятою наступного змісту: «Фермерське господарство, зареєстроване як юридична особа, має статус сімейного фермерського господарства, за умови що в його підприємницькій діяльності використовується праця членів такого господарства, якими є виключно члени однієї сім'ї відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України».

Фермерське господарство без статусу юридичної особи може бути організоване на фізичною особою-підприємцем як самостійно, а за умови використання праці членів сім'ї такого господарства має також статус сімейного фермерського господарства.

І перше запитання. У статті 3 Сімейного кодексу України мова йде про осіб, які не лише спільно проживають та пов'язані спільним побутом, а також мають взаємні права та обов'язки. Загальновідомо, що чоловік та жінка, які разом проживають та ведуть спільний побут вважаються сім'єю. І вводячи посилання на статтю 3 Сімейного кодексу, законодавець начебто забуває, що вже прописано в Законі України «Про фермерське господарство» та кого вже віднесено «для цілей цього Закону до членів сім'ї та родичів голови фермерського

господарства». Ця недоречність в подальшому може призвести до плутаниці при трактування положень Закону на практиці пересіченими фермерами.

Наступним цікавим нововведенням Закону є те, що без статусу юридичної особи, організовується фермерське господарство фізичною особою-підприємцем самостійно або на підставі договору про створення сімейного фермерського господарства спільно з членами власної сім'ї. Такий договір має бути обов'язково посвідчений нотаріально.

Саме той член сім'ї, який зареєстрований як фізична особа-підприємець та визначений договором про створення сімейного фермерського господарства є головою сімейного фермерського господарства без статусу юридичної особи.

Окрім загальновідомих умов в договорі обов'язково має бути зазначено: порядок прийняття рішень та координації спільної діяльності членів господарства; правовий режим спільного майна членів господарства; порядок вступу до господарства та виходу з нього; та інші положення, які не суперечать діючому законодавству.

Отже, логічним є те, що фермерське господарство підлягає державній реєстрації. Порядок загальний як для реєстрації юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців, за однією важливою умовою: набуття громадянином України або кількома громадянами права власності або користування земельною ділянкою.

Окремо варто зазначити, щодо залучення сімейним фермерським господарством не членів сім'ї до виконання робіт в фермерському законодавстві. Закон передбачає залучення інших осіб до праці, але виключно для сезонних та окремих робіт, які природно прив'язані до діяльності господарства, а також потребують спеціальних вмінь. Залучають до праці таких працівників як і раніше за трудовим контрактом. В цій частині жодних змін не відбулося.

Але залишилося питання, чому законодавець не вирішив зробити все простіше та внести зміни в статтю 27 Закону України

До речі, під час прийняття Закону до нього вносилися непоодинокі правки, одна з них

стосувалася права діяти від імені всіх учасників сімейного фермерського господарства без статусу юридичної особи будь-кого з його учасників, за умови, якщо інше не встановлено договором про створення. На мою думку, це не є вірним рішенням, що могло б призвести до непорозумінь в подальшому. На щастя, в Законі чітко прописали, що від імені сімейного фермерського господарства може діяти виключно голова такого господарства або уповноважена ним особа. Але такий підхід до прийняття важливих для суспільства законів свідчить про серйозний підхід до вирішення суспільних питань, а свідчить лише про бажання законодавця збагатити бюджету всіх рівнів будь-яким способом.

Проте в законі так і залишилося не вирішеним питання необхідності відповідної техніки для обробітки фермерським господарством власних земельних ділянок. Не дивлячись на те, що в статтю 7 Закону України «Про фермерське господарство» були внесені зміни, вони не є вичерпними.

Актуальність даного зауваження підкреслює Постанова Вищого адміністративного суду України від 03.03.2016 №К/800/39149/15.

Спир стосується відмови Головного управління Держземагентства у Житомирській області у наданні дозволу на виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки для ведення фермерського господарства. Суд першої та другої інстанції визнав відмову протиправною.

Суд посилається на недотримання статті 7 Закону України «Про фермерське господарство» (в редакції чинній до внесення змін Законом) та статтю 123 Земельного кодексу України через відсутність у клопотанні обґрунтування надання земельної ділянки великого розміру, не зазначення перспективи фермерського господарства, не наведення доказів наявності сільськогосподарської техніки та інших засобів обробітки землі такої великої площі, відмова Головного управління Держземагентства у Житомирській області у наданні позивачу дозволу на розробку проекту землеустрою є обґрунтованою та правомірною.

Редакція статті 7 Закону України «Про фермерське господарство», яка діяла на

момент подання клопотання позивачем, дійсно передбачала обґрунтування розмірів земельної ділянки з урахуванням перспектив діяльності фермерського господарства. Але в даній статті зовсім не йшла мова про надання таких доказів як наявність сільськогосподарської техніки для ведення фермерського господарства або інших засобів обробітку землі великої площі.

Виникає питання чи обов'язково мати техніку, якщо законом передбачено можливість залучення у разі виробничої потреби інших громадян за трудовим договором (контрактом). І нічого не забороняє залучити громадянина у якого вже є необхідна техніка, чи навіть придбання її в подальшому.

Проте такі судові рішення мають слугувати передумовою для чіткішого прописування в законах, які стосуються фермерського господарства, вимог до обґрунтування необхідності надання земельної ділянки. Так як не зважаючи, на те, що стаття 7 Закону України «Про фермерське господарство» була змінена, це не гарантує полегшення процедури отримання земельних ділянок тим, хто бажає займатися сімейним фермерством.

З іншого боку, виникає питання, яким чином буде забезпечувати держава через відповідні органи те, що законодавець прописав в преамбулі Закону України «Про фермерське господарство», а саме, раціональне використання і охорону земель фермерських господарств. Якщо для отримання земельної ділянки для ведення фермерського господарства достатньо звичайного клопотання без будь-якого бізнес-плану чи обґрунтування своїх подальших дій після отримання бажаної земельної ділянки для ведення фермерського господарства, на мою думку, це теж викликає занепокоєння.

По-перше, створення сімейних фермерських господарств з метою виключно отримання податкового прибутку є невиправданим. По-друге, бажання вивести з тіні особисті селянські господарства шляхом введення нового статусу може не досягнути поставленої мети через ментальність українського народу. І якщо вже є бажання законодавця та самих громадян змінювати власний погляд та стиль

ведення фермерських господарств, варто підходити до даного питання менш поверхнево та не забувати про обов'язкову потребу в захисті українських земель від самих їх користувачів та бажаючих бути користувачами.

Що ж до пропозицій, то наступним важливим кроком законодавця, вважаю має бути запровадження вимоги щодо надання економічно доцільного обґрунтування для отримання на праві власності земельних ділянок для ведення фермерського господарства. Звичайно з включенням в останньому форс-мажорних випадків. А також передбачити відповідальність, в разі повного недосягнення зазначених в обґрунтуванні цілей. Окрім відповідальності варто було б ввести й заохочення в разі, навпаки, досягнення усіх поставлених перед сімейним фермерським господарством цілей. Першочергове запровадження можливо було б в деяких областях як пілотний проект, з подальшим впровадженням на території всієї країни в разі свого виправдання.

Безперечно, даний механізм має бути всебічно відпрацьований та обговорений з головами вже діючих фермерських господарств. Так як практична сторона життя фермерів значно відрізняється від її теоретичного бачення законодавцем (<http://jurblog.com.ua/2016/07/simeyne-fermerske-gospodarstvo-polegshennya-dlya-fermeriv-chi-bazhannya-zakonodavtsya-ponad-use-otrimati-podatki>). – 2016. – 15.07).

***

Блог на сайті “ubr.ua”

Про автора: Мисник Наталія

Оплата на офшорний рахунок не свідчить про те, що операція є контрольованою

Державна фіскальна служба роз'яснила сумнівні питання щодо порядку визнання контрольованими господарських операцій з нерезидентами. Офіційна позиція ДФС викладена в формі індивідуальної податкової консультації (Лист від 4 липня 2016 року № 14491/6/99-99-15-02-02-15)

Зі змісту листа випливає, що сам факт перерахування коштів на офшорних банківський рахунок ще не дає підстав для визнання такої

операції контролюваною. Відповідно до п.п. 39.2.1 п. 39.2 ст. 39 Податкового Кодексу України (ПКУ) для цілей нарахування податку на прибуток підприємств контрольованими є господарські операції, що впливають на об'єкт оподаткування платника податку, що здійснюються:

- 1) з пов'язаною особою – нерезидентом;
- 2) з нерезидентом, зареєстрованим у державі (на території), що включена до переліку держав (територій), затвердженого Кабінетом Міністрів України;
- 3) через комісіонерів – нерезидентів при здійсненні зовнішньоекономічних господарських операцій з продажу товарів.

Підпунктом 39.2.1.7 п.п. 39.2.1 п. 39.2 ст. 39 ПКУ визначено, що господарські операції, визнаються контрольованими, якщо одночасно виконуються такі умови:

- річний дохід платника податків від будь-якої діяльності, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 50 мільйонів гривень (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік;

- обсяг таких господарських операцій платника податків з кожним контрагентом, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 5 мільйонів гривень (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік.

Отже, господарські операції з купівлі товару резидентом у нерезидента, зареєстрованого на території, що не включена до переліку «офшорних» зон, та обсяг таких господарських операцій з цим нерезидентом не перевищує 5 мільйонів гривень, не підпадають під визначення контрольованих, незалежно від того, в якій країні (території) відкрито банківський рахунок такого нерезидента (<http://blog.ubr.ua/pravo/oplata-na-ofshornii-rahunok-ne-svidchit-pro-te-sho-operaciia-e-kontrolovanou-14145>). – 2016. – 27. 07).

***

Блог на сайті “ubr.ua”

Про автора: Юрій Корольчук

Приватизация шахт как окончательное уничтожение угольной отрасли

Правительство Украины разрешило приватизацию шахты «Бужанская», входящая

в ГП «Волыньуголь». Продажа шахты предусмотрена в распоряжении Кабинета министров №503. В правительстве объяснили, что принятие документа позволит осуществить прозрачную продажу шахты и привлечь частные инвестиции.

Решение правительства о приватизации шахты «Бужанская» не имеет ничего общего с реформой угольной отрасли и тем более попыткой привлечь инвестора. К сожалению, мы имеем дело не только с дальнейшим переделом уже существующих сфер влияния, но и с попыткой вывести из-под контроля государства не худшие угольные предприятия. Хотя и шахта «Бужанская» не является большой, но обеспечивает добычу 75% угля государственным предприятием «Волыньуголь». В 2015 г. шахта добыла 123,1 тыс. т угля, в январе-июне 2016 г. — 74,2 тыс. т.

Борьба за шахту «Бужанская» началась еще при экс-министре энергетики Владимире Демчишине. Нынешний министр Насалик только доводит дело до конца. Точнее этим занимается его представитель Владимир Шайтан, который хорошо знает объекты «Львовуголь» и «Волыньуголь».

Можно ожидать, что шахта «Бужанская» будет продана за символические деньги. Ведь уже сейчас правительство пессимистично указывает на то, что шахта третий год является убыточной и в 2015 г. просроченная кредиторская задолженность составила 84 млн грн, а из госбюджета на частичное покрытие расходов по себестоимости товарной продукции было выделено 34 млн грн. Похоже, что правительство даже готово и бесплатно отдать шахту в «добрые руки».

Закономерно, что приватизационный «эксперимент» решили начать с небольших объектов. Ведь министр энергетики Насалик еще ранее озвучил намерения министерства приватизировать большую часть государственных шахт: «Министерство разработало программу, где пройдет полная ликвидация 11-13 шахт, и мы совместно с британским Фондом адаптации дадим возможность работать людям, где пройдет ликвидация. Семь самых рентабельных шахт

останутся в собственности государства, а все остальные мы отдадим на приватизацию».

В принципе слова министра Насалика можно считать официальной программой действий. В то же время, осталось определенное непонимание. Ведь в 2015 г. первый заместитель министра Демчишина Юрий Зюков утверждал, что под контролем государства находилось 35 шахт и из них 17 вообще планировали ликвидировать. Но по точности и ответственности, то требовать этого от нынешнего министерства и правительства, как впрочем, и от предыдущего, — пустая трата времени.

Решение о приватизации «удачно» совпало со скандальным провалом первой попытки начать продажу Одесского припортового завода. Безусловно, что судьба большого ОПЗ более интересная, чем судьба небольшой шахты «Бужанская».

Продолжение приватизации в угольной отрасли — это не что иное, как окончательное уничтожение остатков государственной добычи угля. Действительно приватизация может рассматриваться как выход из кризисной ситуации для угольных шахт. Но сегодня мы имеем дело с тем, что приближенные к власти бизнес-группы банально выискивают дополнительные источники получения доходов. За то, что когда-то критиковали группу Януковича, сегодня с фанатическим упорством реализуют как окружение бывшего премьера Яценюка, так и президента Порошенко.

К тому же, как всегда свой «голос» в угольном вопросе подают МВФ, ЕБРР и Всемирный банк, которые «давят» на каждое правительство с требованием закрыть нерентабельные шахты. Тем самым международные кредиторы толкают Украину в зависимость от импортного угля, которая присутствует уже сегодня. Чтобы понять «хороший или плохой» это совет — закрыть шахты — необходимо иметь действенный план развития всей энергетики страны на период 2020-2040 гг. А такого плана, как известно, нет и не будет в ближайшей перспективе. И, соответственно, какой должна быть угольная отрасль — это также вопрос из области фантастики для правительства Украины.

В любом случае Украина будет выгоднее развивать собственную добычу угля и организовать сбыт для тепловых электростанций. Иначе говоря, работа шахт может обеспечивать хотя бы какое-то экономически-социальное развитие. Ликвидация, приватизация, концессия или иной вид разгосударствления шахт — это вопрос десятилетий и вливания миллиардных средств. К тому же, закрытие шахт обернется для энергорынка лишь дополнительным ростом тарифов для потребителей. И правительство или Минэнерго сегодня даже не способно просчитать, сколько средств потребуется на эти цели. А подобные проекты или с «британским фондом адаптации», то с другими «фондами» — это даст лишь пару грантов на несколько миллионов долларов или евро, которые тут же на месте и разворуют (<http://blog.ubr.ua/politika/privatizaciia-shaht-kak-okonchatelnoe-unichtojenie-ugolnoiotrasli-14148>). – 2016. – 28.07).

***

Блог на сайті “ubr.ua”

Про автора: Сергей Крухмалёв

Украинец платит государству больше, чем зарабатывает

Украина – страна парадоксов. В стране, где 28 % ВВП контролирует десять олигархов, 43-м миллионам граждан приходится отдавать денег больше, чем они зарабатывают.

Вы спросите, возможно ли это?

Давайте разбираться.

Итак, задача правительства – усилить налоговое давление на население, как того требует МВФ, не «обидеть» олигархов, так как они не дадут денег на выборы и при этом не поднять волну общественного недовольства, которая сметет всех к чертовой матери.

Казалось бы, выполнить такую «операцию» невозможно, так как в ее основе лежат взаимоисключающие факторы. Но тяга к политическому выживанию и бескрайний, как Тихий океан, цинизм позволяет украинским политикам выполнять и не такие трюки.

Одним из таких «трюков» правительства заключается в использовании «скрытых» налогов в стоимости товаров и услуг, а

также в тарифах. Таким образом, украинцы подвергаются двойному налогообложению, а олигархи и монополисты получают сверхприбыль. Первый раз налоги с украинцев удерживаются при выплате зарплаты или доходов для предпринимателей, а второй раз любой из нас уплачивает «скрытые» налоги в составе цены товаров и услуг при их приобретении.

Парадокс в том, что сумма «открытых» и «скрытых» налогов превышает доходы большинства граждан.

Средняя зарплата в Украине в мае 2016 года составляла 4 984 грн.

Сколько же налогов и сборов платят украинцы из заработной платы?

Большинство обычных граждан не задумываются об этом, ведь лично они не платят государству никакие налоги. Наемные работники получают свои оговоренные с работодателем гроши и не задумываются, сколько им пришлось трудиться на государство, чтобы работодатель смог выплатить налоги, предусмотренные при выплате зарплаты.

Как уже отмечалось, большинство украинцев платят налоги при получении зарплаты, в составе цены при покупке товаров и услуг, а также прямые налоги на имущество. Если бы каждый гражданин знал, какие суммы он отдает государству в виде всех этих налогов и сборов, то никто не относился бы так безразлично к расходам чиновников, к качеству государственных услуг.

Для примера произведем расчеты на основе т.н. «грязной» (без налоговых и пенсионных отчислений) средней зарплаты 6 080 грн.

Так как подобная зарплата превышает размер прожиточного минимума, т.е. она больше 1930 грн, то социальная льгота для такого работника не положена.

Поэтому, прежде всего, работодатель удержит со всей зарплаты своего работника налог с доходов физических лиц (далее — НДФЛ) в размере 897 грн. Уплатит еще 74 грн военного сбора.

Кроме того, работодатель отчислит и единый социальный взнос (ЕСВ) в размере 1096 грн.

Следует отметить, что хоть работодатель и перечисляет ЕСВ за счет средств предприятия,

все же 1096 грн — это все равно часть денег, заработанных непосредственно работником.

Таким образом, сделав не сложные арифметические вычисления получим, что из средней зарплаты государству достается 2068 грн или 34%, а украинцу — «чистые» 4012.

Таким образом, каждый месяц украинец отдает более трети своих кровно заработанных денег государству и при этом не получает взамен качественных больниц, школ, детских садов, пенсий и хорошего отопления зимой.

Но это только половина счета от власти. Оставшуюся часть зарплаты за месяц, та которая якобы уже без налогов, украинец потратит на оплату тарифов, товаров и услуг.

Однако даже в цене товаров и услуг мы увидим еще один налог — налог на добавленную стоимость. Его размер 20 %. Если украинец за месяц потратит на продукты в магазине, оставшиеся у него «чистые» 4012 грн, то из них он снова «поделиться» с государством 668 гривнами.

Полученная зарплата не освобождает украинца от необходимости и дальше ездить на работу. Даже не имея собственного автомобиля или мотоцикла, пассажир общественного транспорта все равно уплатит акцизный налог с топлива, который заложен в цену билета за проезд. Ставка этого налога составляет 5,87 грн. с одного литра топлива, а это 50 грн в месяц с каждого пассажира. Если же украинцу повезло и у него есть хотя бы малолитражка или старый «москвич», доставшийся по наследству, его пользование обойдется семейному бюджету минимально в 587 грн акцизного сбора за каждые 100 литров бензина.

Не многие знают, что акцизом в размере 3,2% облагается также электрическая энергия. А это при экономном использовании электроэнергии не более 200 кВт/ч в месяц составляет 5,11 грн, а с сентября — 6,67 грн.

Не получится обойти и острую тему тарифов на газ. Так как в нем тоже преобладает налоговая составляющая.

С 1 мая 2016 года НАК «Нефтегаз» продает газ населению по цене 6879 грн за тысячу кубических метров. В цену газа для населения заложена рентная плата в размере 50 % от

стоимости природного газа. Таким образом, украинец ежемесячно платит государству кроме НДС на газ, еще и рентную плату в сумме 484 грн. И это при очень экономном потреблении.

Государство собирает сбор в Пенсионный фонд в размере 7,5 % от стоимости услуг мобильной связи. При расходах на мобильную связь не более 150 грн в месяц за благи цивилизации украинец отдает 10,46 грн.

С этого года за дом площадью более 120 кв. м, квартиру — свыше 60 кв. м, сарая, гаража, пристройку любого размера придется платить налог на недвижимое имущество. Ставка налога установлена не от стоимости такой недвижимости, а от площади. Налог за метры сараев придется отдавать даже, если они расположена в зоне АТО.

Если у украинца дом есть дом менее 120 кв. м, он платит лишь за 24 кв. м гаража, 18 кв.м сарая и 12 кв. м пристройки — 1315 грн. Также собственника ждет годовой счет в 469 грн земельного налога. Общая сумма на недвижимое имущество составит 148 грн в месяц.

В этом году собственникам автомобилей, стоимостью свыше 1,0335 млн грн и сроком выпуска не более 5 лет, необходимо заплатить транспортный налог в сумме 25 тыс. грн за год (в перерасчете на месяц – 2083,33 грн.).

Мы опускаем акцизные сборы за сигареты и алкоголь. При приобретении даже в минимальном количестве подакцизных товаров, например, алкогольных напитков и т.п. украинцу придется выложить еще 871 грн налога в месяц.

Перечень налогов и сборов, поджидающих на каждом углу обычного украинца, можно продолжать до бесконечности: пошлины, экологический налог, сбор в Пенсионный фонд при обмене валюты или при покупке автомобиля, налог на доход по банковским вкладам; налоги и сборы при продаже недвижимого имущества.

Таким образом, у украинца из «чистой» зарплаты в 4012 грн, власть ежемесячно отбирает 4324 грн. Каким образом сумма налогов, которую должно уплатить физическое

лицо, превышает сумму средней зарплаты по Украине – неизвестно. А как выживают люди с минимальными доходами? Власть этого не знает, не видит? Или просто скрывает?

Ситуация напоминает старый анекдот, когда правители соотносят размер доходов и налоги в своих странах. Согласно ему, Петр Порошенко должен сказать заключительную фразу: «Средняя зарплата в Украине 200\$. На налоги мы забираем 300\$. Не пойму, где они еще 100 берут?» (<http://blog.ubr.ua/politika/ukrainec-platit-gosudarstvu-bolshe-chem-zarabatyvaet-14125>). – 2016. – 25.07).

***

Блог на сайті “pravotoday.in.ua”

Про автора: Е. Морозов, адвокат

Санкції за розрахунки з нерезидентом без участі уповноваженого банку

Податкові спори: законність застосування фінансових санкцій з боку фіскальної служби до суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахунки у межах торговельного обороту з нерезидентами по укладених зовнішньоекономічних контрактах, але без участі уповноваженого банку.

Режим здійснення валютних операцій на території України, загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства визначає Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» (з відповідними змінами та доповненнями).

Відповідно до ч. 1 статті 7 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» (далі – «Декрет») у розрахунках між резидентами і нерезидентами в межах торговельного обороту використовуються як засіб платежу іноземна валюта та грошова одиниця України – гривня.

Такі розрахунки здійснюються лише через уповноважені банки в порядку, установленому Національним банком України.

Використання іноземної валюти на території України як засобу платежу потребує індивідуальної ліцензії Національного банку України згідно з підпунктом «г» пункту 4 статті 5 Декрету.

При цьому, пунктом 3 постанови правління Національного банку України від 28 травня 2012 року № 209 «Про врегулювання питань щодо використання гривні в розрахунках між резидентами і нерезидентами в межах торговельного обороту» встановлено, що розрахунки в гривні між резидентами і нерезидентами в межах торговельного обороту (розрахунки за експорт/імпорт товарів) здійснюються через уповноважені банки без індивідуальних ліцензій Національного банку України з урахуванням вимог Положення про відкриття та функціонування в уповноважених банках України рахунків банків-кореспондентів в іноземній валюті та в гривнях, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 26 березня 1998 року № 118, постанови Правління Національного банку України від 30 грудня 2003 року № 597 «Про переказування коштів у національній та іноземній валюті на користь нерезидентів за деякими операціями» та Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492.

Згідно зі статтею 1 Закону України від 16 квітня 1991 № 959 «Про зовнішньоекономічну діяльність» під товаром слід розуміти будь-яку продукцію, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі).

Висновком зазначеного є наступне:

1) розрахунки в гривні та в іноземній валюті між резидентами і нерезидентами за експорт/імпорт робіт, послуг здійснюються лише через уповноважені банки;

2) використання іноземної валюти на території України як засобу платежу потребує

індивідуальної ліцензії Національного банку України;

3) розрахунки в гривні між резидентами і нерезидентами за експорт/імпорт робіт, послуг здійснюються без індивідуальних ліцензій Національного банку України.

Згідно з абзацом 6 пункту 2 статті 16 Декрету до резидентів, нерезидентів, винних у порушенні правил валютного регулювання і валютного контролю, застосовуються такі міри відповідальності (фінансові санкції), зокрема: за порушення резидентами порядку розрахунків, установленого статтею 7 цього Декрету, – штраф у розмірі, еквівалентному сумі валютних цінностей, що використовувалися при розрахунках, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких розрахунків; за несвоєчасне подання, приховування або перекручення звітності про валютні операції – штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України; за невиконання резидентами вимог щодо декларування валютних цінностей та іншого майна, передбачених статтею 9 цього Декрету, – штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України.

Разом з цим, абзацом 9 пункту 2 статті 16 Декрету встановлено, що санкції, передбачені цим пунктом, застосовуються Національним банком України та за його визначенням – підпорядкованими йому установами, а як відомо, органи фіскальної служби не входять до підпорядкованої орбіти НБУ...

...але відповідно до п. 3 Указу Президента України “Про врегулювання порядку одержання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів та застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства” від 27.06.1999 р. № 734/99 санкції, передбачені статтею 2 цього Указу та пунктом 2 статті 16 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року N 15 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”, застосовуються Національним банком України до банків та інших фінансово-кредитних установ, органами державної податкової служби – до інших резидентів і нерезидентів України. Оскарження рішень про

застосування фінансових санкцій здійснюється в судовому порядку.

В свою чергу п. 7 та п. 8 цього Указу передбачають, що Президент покладає на Кабінет Міністрів України обов'язок щодо надання офіційних роз'яснень цього Указу, який набирає чинності в порядку, передбаченому пунктом 4 розділу XV “Перехідні положення” Конституції України.

Пунктом 4 розділу XV “Перехідні положення” Конституції України передбачено, що Президент України протягом трьох років після набуття чинності Конституцією України має право видавати схвалені Кабінетом Міністрів України і скріплені підписом Прем'єр-міністра України укази з економічних питань, не врегульованих законами, з одночасним поданням відповідного законопроекту до Верховної Ради України в порядку, встановленому статтею 93 цієї Конституції.

Такий указ Президента України вступає в дію, якщо протягом тридцяти календарних днів з дня подання законопроекту (за винятком днів міжсесійного періоду) Верховна Рада України не прийме закон або не відхилить поданий законопроект більшістю від її конституційного складу, і діє до набрання чинності законом, прийнятим Верховною Радою України з цих питань.

Отже, маємо наступне:

- згідно Указу Президента України “Про врегулювання порядку одержання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів та застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства” від 27.06.1999 р. № 734/99 – податкова може (!!!???) накладати штрафні санкції на суб'єктів господарювання за порушення валютного законодавства;

- Указ Президента від 27.06.1999 р. № 734/99 виданий в межах трирічного терміну встановлених пунктом 4 розділу XV “Перехідні положення” Конституції України, але не схвалений Кабінетом Міністрів України і не містить підпису Прем'єр-міністра України;

- Указ Президента від 27.06.1999 р. № 734/99 опубліковано в Урядовому кур'єрі (1999, 07, 01.07.99 N 120-121) та в Офіційному віснику

України (1999, N 27 (23.07.99), ст. 1310), однак на виконання ч. 2 п. 4 розділу XV “Перехідні положення” Конституції України, зокрема до Верховної ради України не подано відповідний законопроект, а отже згідно Конституції України, норми якою мають пряму дію, – Указ Президента від 27.06.1999 р. № 734/99 – не чинний, однак станом на сьогоднішній день Конституційним судом України його таким не визнано.

Таким чином, український ПРАВОВИЙ ДУАЛІЗМ та СУДОВА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ використовуються контролюючими (фіскальними) органами, як спосіб тиску на бізнес, шляхом винесення необґрунтованих податкових повідомлень – рішень.

Однак найвищі судові ланки правової системи України, зокрема Вищий адміністративний суд, розуміючи абсурдність вищевказаної ситуації, керуючись нормами Основного Закону нашої Держави, не завжди йде на поводу правового нігілізму контролюючих органів, а й іноді приймають рішення на користь Людини...

ВИСНОВОК: З огляду на викладене, відповідно до положень Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», органи державної податкової (фіскальної) служби не наділено повноваженнями застосовувати до резидентів і нерезидентів України санкції, передбачені пунктом 2 статті 16 Декрету, відповідні санкції застосовуються Національним банком України (позиція Вищого адміністративного суду України викладена у постанові від 13 липня 2016 року по справі К/800/23435/13) (<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/3597/1454>). – 2016. – 1.08).

***

Блог на сайті “pravotoday.in.ua”

Про автора: Е. Морозов, адвокат

Іпотека: виселення з заставного майна придбаного не за кредитний кошт

Навіть якщо за рішенням суду звернуто стягнення на будинок кредитного боржника, шляхом продажу вказаного предмета іпотеки, однак нерухоме майно придбане не за кредитні

кошти – виселення боржника без надання іншого приміщення не допускається.

На вказаному вище акцентує свою увагу Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ в ухвалі від 21.07.2016 р. по справі № 161/15057/15-Ц обґрунтовуючи своє рішення нормами Житлового кодексу Української РСР та відповідною судовою практикою Верховного суду України.

Зокрема суд зазначає, що порядок виселення із займаного житлового приміщення передбачений у ст. 109 ЖК Української РСР.

За змістом ч. 2 ст.40 Закону України «Про іпотеку» та ч. 3 ст. 109 ЖК Української РСР після прийняття рішення про звернення стягнення на передані в іпотеку житловий будинок чи житлове приміщення шляхом позасудового врегулювання на підставі договору всі мешканці зобов'язані на письмову вимогу іпотекодержателя або нового власника добровільно звільнити житловий будинок чи житлове приміщення протягом одного місяця з дня отримання цієї вимоги. Якщо мешканці не звільняють житловий будинок або житлове приміщення у встановлений або інший погоджений сторонами строк добровільно, їх примусове виселення здійснюється на підставі рішення суду.

Відповідно до ч. 2 ст. 109 ЖК Української РСР громадянам, яких виселяють з житлових приміщень, одночасно надається інше постійне житлове приміщення, за винятком виселення громадян при зверненні стягнення на житлові приміщення, що були придбані ними за рахунок кредиту (позики) банку чи іншої особи, повернення якого забезпечене іпотекою відповідного житлового приміщення.

Постійне житлове приміщення, що надається особі, яку виселяють, повинно бути зазначено в рішенні суду.

Така правова позиція висловлена Верховним Судом України у постанові від 18 березня 2015 року у справі № 6-39цс15 (можна ознайомитися за посиланням: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/2590710C8326BAD5C2257E130032F40A](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/2590710C8326BAD5C2257E130032F40A))

Непотрібно також забувати і про правову позицію Верховного суду України висловлену

у справі № 6-1356цс15 від 02.03.2016 р. і яка передбачає нижчезазначене: «7 червня 2014 року набув чинності Закон України від 3 червня 2014 року № 1304-VII «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті» (далі – Закон № 1304-VII), згідно з пунктом 1 якого не може бути примусово стягнуте (відчужене без згоди власника) нерухоме житлове майно, яке вважається предметом застави згідно із статтею 4 Закону України «Про заставу» та/або предметом іпотеки згідно із статтею 5 Закону України «Про іпотеку», якщо таке майно виступає як забезпечення зобов'язань громадянина України (позичальника або майнового поручителя) за споживчими кредитами, наданими йому кредитними установами – резидентами України в іноземній валюті, та за умови, що: таке нерухоме житлове майно використовується як місце постійного проживання позичальника/майнового поручителя або є об'єктом незавершеного будівництва нерухомого житлового майна, яке перебуває в іпотеці, за умови, що у позичальника або майнового поручителя у власності не знаходиться інше нерухоме житлове майно; загальна площа такого нерухомого житлового майна (об'єкта незавершеного будівництва нерухомого житлового майна) не перевищує 140 кв. метрів для квартири та 250 кв. метрів для житлового будинку.

ВАЖЛИВО: Поняття «мораторій» у цивільному законодавстві визначається як відстрочення виконання зобов'язання (пункт 2 частини першої статті 263 ЦК України).

Таким чином, установлений Законом № 1304-VII мораторій не передбачає втрату кредитором права на звернення стягнення на предмет іпотеки (застави) у випадку невиконання боржником зобов'язань за договором, а лише тимчасово забороняє примусове стягнення на майно (відчуження без згоди власника).

Крім того, протягом дії цього Закону інші закони України з питань майнового забезпечення кредитів діють з урахуванням його норм.

Оскільки Закон № 1304-VII не зупиняє дії решти нормативно-правових актів, що

регулюють забезпечення зобов'язань, то він не може бути мотивом для відмови в позові, а є правовою підставою, що не дає змоги органам і посадовим особам, які здійснюють примусове виконання рішень про звернення стягнення на предмет іпотеки та провадять конкретні виконавчі дії, вживати заходи, спрямовані на примусове виконання таких рішень стосовно окремої категорії боржників чи іпотекодавців, які підпадають під дію цього Закону на період його чинності».

ВИСНОВОК: позов банку або іншої кредитної установи «Про виселення» підлягає відхиленню за умови, що нерухоме майно, яке є предметом договору іпотеки і на яке було звернуто стягнення за рішенням суду, придбане не за рахунок забезпечуваного іпотекою кредиту, а отже у суду відсутні правові підстави для виселення боржників, які у ньому зареєстровані і проживають, без одночасного надання іншого постійного житлового приміщення.

Більше того, Закон № 1304-VII не дає змоги органам і посадовим особам, які здійснюють примусове виконання рішень про звернення стягнення на предмет іпотеки та провадять конкретні виконавчі дії, вживати заходи, спрямовані на примусове виконання таких рішень стосовно окремої категорії боржників чи іпотекодавців, які підпадають під дію цього Закону на період його чинності (<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/3597/1452>). – 2016. – 31.07).

***

Блог на сайті “pravotoday.in.ua”

Про автора: Е. Морозов, адвокат

Податкові спори: «фатальність» збитковості господарської операції

Чи суперечить меті діяльності підприємства збитковість господарської операції?

Позиція фіскального органу: витрати на придбання активів, здійснені без мети їх використання у господарській діяльності або придбання таких активів поза межами господарської діяльності платника податків не дають право на відповідні врахування цих витрат у податковому обліку.

В обґрунтування вказаних доводів податковий орган посилається на те, що господарська операція є збитковою, а тому суперечить меті господарської діяльності та духу підприємництва.

Позиція захисту: Відповідно до ч. 1 та 2 статті 3 Господарського Кодексу України, під господарською діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність).

Згідно з ст. 42 Господарського кодексу України підприємництво як вид господарської діяльності – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

В свою чергу, як зазначив Вищий адміністративний суд України в ухвалі від 29.06.2016 р. по справі № К/800/28251/15 та від 06.07.2016 р. по справі № К/800/33144/15 господарська діяльність згідно з підпунктом 14.1.36 ПКУ – це діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу.

Мета отримання доходу як кваліфікуюча ознака господарської діяльності кореспондує з вимогою щодо наявності розумної економічної причини (ділової мети) під час здійснення господарської діяльності. Оскільки господарська діяльність складається із сукупності господарських операцій платника податку (які є формою здійснення господарської діяльності), то розумна економічна причина має бути наявною в кожній господарській операції.

Розглядувана позиція впливає зі змісту підпункту 14.1.231 ПКУ, відповідно до якого розумна економічна причина (ділова мета) – це причина, яка може бути наявна лише за умови, що платник податків має намір одержати економічний ефект у результаті господарської діяльності.

Отже, зміст поняття розумної економічної причини (ділової мети) передбачає обов'язкову спрямованість будь-якої операції платника податків на отримання позитивного економічного ефекту.

Разом з цим, відповідно до підпункту 14.1.27 пункту 14.4 статті 14 Податкового кодексу України витрати – сума будь – яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибутті активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу.

В свою чергу, поняття економічного ефекту не розкрито в Податковому кодексі України. Однак із загального розуміння характеру економічної діяльності можна дійти висновку, що економічний ефект – це приріст (збереження) активів платника податків та/або їх вартості, а так само створення умов для такого приросту (збереження) в майбутньому.

ВАЖЛИВО: Не обов'язково навіть аби економічний ефект спостерігався негайно після вчинення операції. Не виключено, що такий ефект настане в майбутньому або в результаті об'єктивних причин економічний ефект може не настати взагалі. Зокрема, операція може виявитися збитковою, і це є один із варіантів перебігу подій при здійсненні господарської діяльності.

Так, як слідує зі змісту постанови Верховного Суду України від 28 лютого 2011 року у справі № 21-13a11 за позовом дочірнього підприємства “Пілснер Україна” до Сквирської міжрайонної державної податкової інспекції Київської області про скасування податкового повідомлення-рішення, за заявою підприємства про перегляд постанови Вищого адміністративного суду України від 2 грудня

2010 року, Верховний суд України погодився із висновками судів у цій справі, згідно яких збитковість господарської діяльності не може бути підставою для визначення такої діяльності, як негосподарської. Неотримання підприємством доходу від окремої господарської операції не свідчить про те, що така операція не пов'язана з господарською діяльністю підприємства, оскільки при здійсненні господарських операцій існує звичайний комерційний ризик не отримати дохід від конкретної операції.

Треба відмітити, що у вищевказаних ухвалах Вищий адміністративний суд України акцентує увагу на тому, що відповідно до частини 2 статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Такий підхід узгоджується з практикою Європейського суду з прав людини. Так, у пункті 110 рішення від 23 липня 2002 року у справі «Компанія «Вестберга таксі Актіеболаг» та Вуліч проти Швеції» Суд визначив, що «... адміністративні суди, які розглядають скарги заявників стосовно рішень податкового управління, мають повну юрисдикцію у цих справах та повноваження скасувати оскаржені рішення. Справи мають бути розглянуті на підставі поданих доказів, а довести наявність підстав, передбачених відповідними законами, для призначення податкових штрафів має саме податкове управління.»

Між тим, необхідно враховувати і висновок Колегії суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у господарських справах Верховного Суду України висловлений в рішенні від 09.06.2015 р. у справі №817/2197/13-а, який полягає в тому, що при здійсненні платником податку господарської діяльності можливі збиткові операції, але... віднесення збиткових операцій до господарських можливе у випадках обґрунтування платником податку економічних

причин чи ділової мети (зважаючи на ризики підприємницької діяльності) укладення угод за ціною нижчою за виробничу собівартість.

ВИСНОВОК: Таким чином, не зважаючи на ст. 71 КАС України та практику Європейського суду з прав людини щодо обов'язку доказування, платник податків під час судового розгляду зобов'язаний довести та обґрунтувати належними та допустимими доказами наступне:

- наявність у платника податку, при здійсненні господарської діяльності, розумної економічної мети, спрямованості на досягнення економічного ефекту, тобто отримання прибутку;

- реальність такої господарської операції та її обґрунтованість в межах економіко – соціальних відносин;

- взаємозв'язок між витратами платника податків на придбання товарів/послуг, пов'язаних з його господарською діяльністю та наміром останнього отримати в майбутньому економічну користь від придбаних активів (<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/3597/1450>). – 2016. – 29.07).

***

Блог на сайті “pravotoday.in.ua”

Про автора: Адвокат Енгельманн

Актуальная судебная практика по вопросам поздних переселенцев

В практике нашей адвокатской канцелярии имеется большое количество самых разнообразных дел, касающихся различных отраслей права и охватывающих практически все правовые отношения, будь то заключение договора, взыскание алиментов, принятие наследства, трудовой спор либо уголовное преследование. Однако основным направлением деятельности наших адвокатов является представление интересов клиентов в процедуре получения статуса поздних переселенцев в соответствии с законодательными нормами Германии, в частности, с законом Германии «Об изгнанных и беженцах» (Bundesvertriebenengesetz), поэтому в течение уже многих лет нашими клиентами становятся этнические немцы,

проживающие на территориях стран бывшего Советского Союза и желающие получить указанный статус. Так, в соответствии с § 4 абз. 1 указанного закона поздним переселенцем является лицо, принадлежащее к немецкой национальности, которое выехало с территории одного из государств, входящих в состав СССР, после 31 декабря 1992 года, согласно процедуре принятия в гражданство и в течение 6 месяцев получило постоянное место жительства в Германии в случае, если до этого указанное лицо:

1. с 8 мая 1945 года, либо;

2. после его изгнания или изгнания одного из его родителей с 31 марта 1952 года, либо

3. с момента его рождения, в случае, если указанное лицо было рождено до 01 января 1993 года и его родителями/прародителями являются лица, соответствующие требованиям пп. 1-2, постоянно проживало на территории принудительного расселения.

При этом соответствие заявителем установленным законодательством требованиям подлежит проверке Федеральным административным ведомством Германии (Bundesverwaltungsamt – BVA). Обстоятельства каждого конкретного случая рассматриваются сугубо индивидуально, в связи с чем, существует обширная судебная практика, касающаяся тех, либо иных нюансов приобретения статуса позднего переселенца.

Наша адвокатская канцелярия, специализирующаяся по указанным вопросам, внимательно следит за принимаемыми по данным категориям дел судебными решениями, чтобы иметь возможность наиболее точно и аргументировано отстаивать интересы клиентов перед государственными структурами. По этой причине мы хотели бы предложить Вашему вниманию подборку наиболее проблемных вопросов, рассматриваемых немецкими судами и связанных с процедурой получения статуса позднего переселенца.

1. Требование постоянного проживания на территории принудительного расселения

Ситуация, когда клиент, желающий получить статус позднего переселенца, на момент подачи заявления в компетентное ведомство проживает

не на территории принудительного расселения, то есть на территории стран бывшего СССР (кроме стран Латвии, Литвы и Эстонии), а также Польши, Чехии, Словакии, Венгрии и Румынии, является достаточно распространенной. Административным судом Германии было закреплено, что факт оставления территории принудительного расселения подтверждается в случае, если имело место волеизъявление заявителя переместить центр своих жизненных интересов за границу. При этом учитывается длительность проживания в другом государстве, а также цель переезда, то есть в случае, если заявитель оставил территории принудительного расселения с целью получения постоянного места жительства в другой стране, условие постоянного проживания на территории принудительного расселения не будет выполнено.

Наиболее типичными ситуациями в указанном случае являются следующие:

Заключение срочного трудового договора: суд установил, что в данном случае требование постоянного проживания на территории принудительного расселения выполняется;

Получение образования в другой стране: речь о смене постоянного места жительства не идет в случае, если заявитель не разрывает существующих личных и экономических отношений с местом своего прежнего проживания. При этом по-прежнему остается неразъясненным случай, когда студент после окончания обучения остается в другой стране с целью поиска работы. В данной ситуации вопрос рассматривается с учетом конкретных обстоятельств дела, в особенности, при действительном трудоустройстве заявителя;

Ходатайство о приобретении статуса беженца: в случае, если заявитель попал в затруднительное положение, в связи с чем, вынужден ходатайствовать о разрешении на въезд в Германию, судом учитывается тот факт, что переезд в Германию должен быть осуществлен не только с целью получения статуса беженца. При этом ходатайство заявителя должно быть подано до, либо сразу же после переселения в Германию. Если после получения отказа в удовлетворении

ходатайства о получении статуса беженца заявитель незамедлительно вернется на территорию принудительного расселения, временное проживание заявителя в ФРГ не будет расцениваться как оставление территории принудительного расселения.

2. Включение в разрешение на въезд позднего переселенца, усыновленного ребенка в качестве потомка/принятие усыновленного лица в качестве позднего переселенца

Лица, которые до получения разрешения на въезд в Германию были усыновлены поздними переселенцами как малолетние, могут быть без дополнительных хлопот включены в указанное разрешение на въезд в качестве потомков. Однако проблема может возникнуть, когда усыновлены были уже совершеннолетние лица. Этот вопрос на данный момент остается частично открытым и подлежит урегулированию в каждом конкретном случае. Однако в случае, если усыновление/удочерение произошло намного позже достижения лицом совершеннолетия и не имело своей целью передачу имеющегося имущества, суд приходит к мнению, что сравнимые с семейными отношения между усыновленным и усыновителем не возникают, следовательно, он не может быть признан потомком в соответствии с установленным законодательством.

Также, хотим обратить внимание на тот факт, что в соответствии с § 6 абз. 2 закона Германии «Об изгнанных и беженцах» лица, родившиеся после 31 декабря 1923 года, признаются немцами в случае, если они являются потомками лиц, имеющих немецкое гражданство, либо немецкую национальность, и если до того, как покинуть область принудительного расселения, они признали свою принадлежность к немецкой народности путем признания своей национальности или иным способом, либо согласно праву страны происхождения они принадлежат к немецкой национальности. В данном случае немцами признаются лишь те лица, биологические родители которых имели немецкую национальность либо немецкое гражданство. Таким образом, указанная статья не распространяется на лиц, которые были усыновлены немцами.

Следовательно, усыновленные лица не могут ходатайствовать о получении статуса позднего переселенца согласно § 4 закона Германии «Об изгнанных и беженцах», однако имеют возможность быть включенными в разрешение на въезд в качестве потомков.

3. Происхождение от немецких прауродителей и право на возобновление процедуры

До 2008 года § 6 абз. 2 закона Германии «Об изгнанных и беженцах» трактовался судами таким образом, что для признания лица немцем необходимо было доказать его происхождение от одного из немецких родителей. По этой причине очень многие заявители, чьи родители во избежание гонений со стороны советской власти указали в документах, что они являются русскими, украинцами, казаками либо представителями прочих национальностей, не преследуемых в СССР, получили отказ.

Решением Федерального административного суда Германии от 25 января 2008 года было установлено, что для признания немцем заявителю будет достаточно доказать свое происхождение от бабушки либо дедушки, которые имели немецкое гражданство либо немецкую национальность. Тем не менее, судебная практика свидетельствует о том, что права на возобновление процедуры для лиц, которым до 25.01.2008 года было отказано в признании их немцами в связи с недоказанностью происхождения от немецких родителей, не возникает.

Также изменилось мнение судов относительно необходимости получения потомками и супругами поздних переселенцев отдельного решения о приеме для того, чтобы быть признанными в качестве поздних переселенцев. Если до июля 2015 года суды придерживались мнения, что признание потомка либо супруга поздним переселенцем возможно лишь в рамках двухступенчатой процедуры так называемого «повышения» параграфа с 7 на 4 закона Германии «Об изгнанных и беженцах», то в соответствии с двумя решениями, принятыми Федеральным административным судом Германии 16 июля 2015 года потомки и супруги поздних переселенцев могут напрямую ходатайствовать о признании их поздними переселенцами согласно § 4 BVFG, вышеуказанного закона.

При этом следует учитывать, что потомки и супруги поздних переселенцев, которые уже переехали из территории принудительного расселения в Германию, могут получить отдельное решение о приеме лишь в исключительных случаях, связанных с тяжелым положением указанных лиц. При этом ходатайствовать о получении указанного решения следует как можно раньше после переселения в Германию.

Потомки и супруги поздних переселенцев, до 2013 года получившие отказ в признании их поздними переселенцами согласно § 4 закона Германии «Об изгнанных и беженцах», правом требовать возобновления процедуры не обладают.

Кроме того, важной особенностью является тот факт, что начиная с 2013 года потомки поздних переселенцев, уже проживающих в Германии, также могут переселиться в Германию, при этом указанные лица должны иметь разрешение на въезд в Германию в качестве поздних переселенцев согласно § 4 закона Германии «Об изгнанных и беженцах».

Подытожив наиболее важные и релевантные для лиц, желающих получить статус поздних переселенцев, судебные решения, мы хотели бы подчеркнуть, что каждое дело рассматривается Федеральным административным ведомством Германии, а в случае возникновения споров – административным судом, сугубо индивидуально. По этой причине мы рекомендуем Вам обращаться к квалифицированному адвокату, имеющему многолетний опыт в данной сфере, так как исключительно адвокат поможет Вам не только собрать необходимые документы и доказательства, но и правильно аргументировать Вашу правовую позицию, учитывая как нормы законодательства Германии, так и актуальную судебную практику (<http://pravotoday.in.ua/ru/blogs/1503/1444>). – 2016. – 27.07).

***

Блог на сайті “Политичнские ИЗВЕСТИЯ”

Про автора: Василий Голян

Как мировые рынки сырья опускают гривну

Значительная девальвация гривны, которая состоялась в 2014 и 2015 годах, подорвала

платежеспособность украинских граждан и тем самым привела к свертыванию внутреннего спроса на отечественную и импортируемую продукцию, что негативным образом повлияло на финансовое состояние субъектов малого и среднего бизнеса, укрепив позиции монополистов. Все это придало дополнительных импульсов иждивенческим настроениям украинских и иностранных инвесторов относительно финансирования долгосрочных и капиталоемких проектов. Консервация деловой активности в целом и консервация активности на инвестиционном рынке закладывают «бомбу замедленного действия» под разбалансированную национальную экономику, которая в среднесрочной перспективе может взорваться и привести к эскалации социальной напряженности и новой фазы стагнации.

Природа нестабильности национальной денежной единицы формируется под влиянием следующих факторов: злоупотребление Национальным банком эмиссией гривны и недиверсифицированность отраслевой структуры экономики (формирование большинства валютных поступлений от продажи сырьевых товаров и преобладание товаров с низкой добавленной стоимостью в структуре экспорта Украины).

Первый фактор является прямым результатом высокого удельного веса государственного сегмента в национальной экономике, что требует финансирования бюджетных расходов, которые уже давно составляют более 55% от валового внутреннего продукта. Поэтому поступления в государственные финансовые фонды не позволяют покрыть общие объемы государственных расходов, однако каждый год на помощь приходит НБУ, облагая ежегодно экономику инфляционно-девальвационным налогом в размере 20-30% путем эмиссии, что составляет 80-150 млрд грн. в зависимости от периода. И это происходит в условиях сокращения экспортных поставок и товарной массы внутри страны.

Второй фактор является косвенным результатом значительного участия государства в национальной экономике и его влияние формируется через симбиоз олигархических

кланов и властного ресурса. В результате, законодательные и исполнительные органы власти формируют институциональные условия, обеспечивающие сохранение сырьевой структуры национальной экономики и получение указанными выше субъектами экономических отношений соответствующих доходов.

Наличие данных отклонений в экономическом развитии Украины привело к девальвации внутреннего рынка, поскольку олигархические группы рассматривают страну только исходя из собственной выгоды и необходимости вывода заработанного капитала в оффшорные резиденции, который в нормальных условиях должен становиться ресурсом для реализации инфраструктурных проектов и повышения внутреннего потребления, как это происходит в Китае, где доходы, полученные от экспорта, направляются на развитие национальной экономики.

В 2015 году экспорт товаров и услуг составлял 60% от валового внутреннего продукта, что делает национальную экономику сильно зависимой от мировой, которая в основном представлена рынками США, ЕС и Китая. Однако, удельный вес экономики Украины очень мал в глобальном масштабе и не осуществляет почти никакого влияния на общемировую экономическую динамику. ВВП Украины по номинальному значению составляет лишь 0,01% от мирового. По покупательной способности примерно 1,73% от ВВП ЕС, в то время как соотношение номинальных ВВП составляет лишь 0,5%. В результате, Украина не влияет на глобальную экономику и экономику ЕС и вынуждена приспосабливаться к конъюнктурным колебаниям на сырьевых рынках.

В связи с тем, что после девальвации внутреннего рынка, доля экспорта в ВВП Украины существенно выросла, украинская экономика будет еще более зависимой от внешних рынков (включая синергетический эффект смежных отраслей, около 70-80% размера ВВП будет детерминироваться валютными поступлениями от экспорта). Вместе с тем, внутренний рынок остается очень слабым и

не наблюдается наличие факторов, которые бы его укрепляли в краткосрочной перспективе. Что касается эмиссии гривны, то отсутствие реформ и устойчивые позиции олигархических кланов в Украине будут и дальше формировать предпосылки для покрытия части расходов за счет НБУ. Единственным положительным сигналом для гривны может стать рост цен на сырьевых рынках, а именно на железорудное сырье, сталь и зерновые.

Базовые тренды на мировых сырьевых рынках определяются экономической политикой США и Китая. В результате, динамика цен на рынке сырья зависит от комплекса факторов, которые в основном сводятся к движению ключевых ставок ФРС, ЕЦБ и Банка Англии, а также позиции китайских властей относительно производства и потребления металлопродукции. Чем ниже уровень ставок ФРС, ЕЦБ и Банка Англии, тем больше стимулов у инвесторов вывозить капитал на развивающиеся рынки и вкладывать его в добычу и переработку сырья.

В 2016 и 2017 годах ФРС и ЕЦБ, вероятно, будут периодически проводить то более жесткую, то более мягкую монетарную политику, поскольку существует общий тренд повышения конкурентоспособности китайской экономики по сравнению с США и ЕС и последние будут заинтересованы в «финансовых штормах» на развивающихся рынках с целью дестабилизации экономики Китая как основного геоэкономического конкурента.

Также вносят дополнительные риски президентские выборы, которые состоятся в США осенью и итоги первого квартала 2016 на глобальном кредитном рынке, которые показывают сокращение вложений в долговые инструменты. Это свидетельствует о том, что в развитых экономиках США, ЕС и Японии намечается новый кризис, а значит что Центробанки не будут проводить жесткую монетарную политику, в то же время Китай не позволит им проводить мягкую.

Как следствие, сырьевые рынки ожидают боковой тренд с широким коридором колебаний (периодическим резким ростом и снижением цен). Подтверждением этого является неожиданное снижение цен на железорудную продукцию в начале июня, вызванное недофинансированием

инфраструктурных проектов в Китае и как следствие падением спроса на металлоизделия. Кроме того, Китай еще не достиг приемлемого уровня запаса прочности, чтобы существенно потеснить США и ЕС, и перегретая экономика КНР требует медленного охлаждения.

Аргументы в пользу снижения цен приводят и в Goldman Sachs, где заявляют, что растущий избыток морских поставок руды приведет к увеличению ее запасов в портах. По их прогнозу, спотовые цены на железную руду могут составить в среднем 55 долл. / тонну в текущем квартале, прежде чем упасть до 45 долл. / тонну в третьем квартале, 38 долл. / тонну – в четвертом квартале и 35 долл. / тонну в течение первых трех месяцев 2017 года. Вместе с тем, Citigroup Inc. улучшил прогноз по железорудным ценам. Финансовый конгломерат прогнозирует, что цены на железную руду будут на уровне \$ 48 / тонну в 3 квартале и \$ 46 / тонну в 4 квартале.

Таким образом, начатое снижение цен на железорудное сырье одновременно с низкой стоимостью сельскохозяйственной продукции на мировых рынках приведет к сокращению валютных поступлений в Украину, что на фоне валютной либерализации и дефицита государственного бюджета может пошатнуть позиции национальной денежной единицы, начиная с августа текущего года. В целом по итогам года стоимость доллара может повыситься на 10-15%.

Украинская экономика постепенно достигла дна своего падения, но она не имеет даже критически необходимого запаса прочности, чтобы обезопасить себя от непрогнозируемых колебаний на мировых сырьевых рынках. Это произошло вследствие того, что экономическая политика украинского правительства в течение 1994-2016 годов, за исключением 2007-2010 годов, не включала инструментов, которые стимулировали бы украинские предприятия активнее включаться в мировые цепи добавленной стоимости, а не увеличивать экспорт сырья. Сырьевая ориентация национальной экономики – это «дамоклов меч» над курсовой стабильностью национальной денежной единицы, который в будущем будет периодически раскручивать инфляционно-девальвационную спираль (<http://izvestia.kiev.ua/blog/show/84102>). – 2016. – 25.07).

**ГРОМАДСЬКА ДУМКА
ПРО ПРАВОТВОРЕННЯ
№ 13 (116) 2016**

Інформаційно-аналітичний бюлетень
на базі оперативних матеріалів
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Редактори:
Т. Дубас, О. Федоренко, Ю. Шлапак

Комп'ютерна верстка:
А. Бергелльська

Підп. до друку 12.08.2016.
Формат 60x90/8. Обл.-вид. арк. 4,63.
Наклад 2000 пр.
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3
siaz2014@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта
видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 1390 від 11.06.2003 р.